

Introductiedossier 2024

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Werken aan de basis. Van Nederland en ons Koninkrijk.

Welkom!

Namens de Bestuursraad heet ik u van harte welkom bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO). De komende weken staan voor u in het teken van kennismaking met ons. Daarbij zijn de inhoudelijke dossiers natuurlijk het belangrijkst. Maar inzicht in de organisatie van uw departement, wat er leeft en hoe wij werken, maakt het werk een stuk makkelijker. Daarvoor is dit introductiedossier.

Voor mij is het mooie dat wij werken aan de basis van Nederland. Wij scheppen de voorwaarden voor alle ministeries om hun werk goed te doen. Wij werken aan een goed functionerende democratie en een betrouwbare overheid. Wij waken over de Grondwet en alles wat we daarin hebben afgesproken. Dat je kunt zijn wie je bent, dat je mag vinden wat je vindt, gelijke kansen hebt en mee kan doen. Offline én online. En dat iedereen prettig kan wonen in een fijne omgeving. In Nederland en in het Caribisch deel van ons Koninkrijk.

Dit dossier brengt alle onderdelen van BZK en van VRO in kaart. Ik wens u veel leesplezier en kijk uit naar onze samenwerking. Maar vooral wens ik u een mooie en geslaagde tijd toe als bewindspersoon. Wij staan klaar om u te helpen.

Vincent Roozen
Secretaris-generaal

1

2

3

4

5

6

7

☰

▲

▼

Inhoudsopgave

1	Werken bij...	4	4	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	44
1.1	De hoofdstructuur	5	4.1	DG Volkshuisvesting en Bouwen	45
1.2	De overlegstructuren	8	4.2	DG Ruimtelijke Ordening	46
1.3	Hybride werken	11	4.3	DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – RVB	49
1.4	Transparant en toegankelijk werken	12			
2	De stafstructuur	15	5	Medezeggenschap en Integriteit	51
2.1	Cluster Mensen en Middelen	17	6	Verbonden organisaties	54
2.2	Cluster Bestuursondersteuning	19	7	Financieel kader	60
3	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	22	7.1	Begrotingsproces en spelregels	62
3.1	DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat	23	7.2	Verantwoording en onvolkomenheden	65
3.2	DG Digitalisering en Overheidsorganisatie	28	7.3	Beleidsdoorlichtingen en evaluaties	66
3.3	DG Koninkrijksrelaties	32			
3.4	DG Algemene Bestuursdienst	35			
3.5	DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – SSO's	37			
3.6	DG Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	40			

1 Werken bij...

1.1	De hoofdstructuur	5
1.2	De overlegstructuren	8
1.3	Hybride werken	11
1.4	Transparant en toegankelijk werken	12

1

2

3

4

5

6

7

1.1 De hoofdstructuur

- secretaris-generaal (SG)
- plaatsvervangend secretaris-generaal (pSG)
- cluster Mensen & Middelen (M&M)
- cluster Bestuursondersteuning (BO)

Ministerie van BZK

- directoraat-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat (DGOBDR)
- directoraat-generaal Digitalisering en Overheidsorganisatie (DGDOO)
- directoraat-generaal Koninkrijksrelaties (DGKR)
- directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst (DGADB)
- directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk - Shared Service Organisaties (DGVBR - SSO's)
- directoraat-generaal Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (DGAIVD)

Ministerie van VRO

- directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen (DGVB)
- directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening (DGRO)
- directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk - Rijksvastgoedbedrijf (DGVBR - RVB)

De secretaris-generaal valt onder de politieke leiding van de minister en heeft de ambtelijke leiding over het ministerie. Dit houdt in dat hij de bewindspersonen informeert en adviseert over zaken die de bewindspersonen of het ministerie aangaan, de ambtelijke organisatie leidt en zorgt voor de coördinatie en integratie van beleidsvoorbereiding, -ontwikkeling en -uitvoering binnen het ministerie. De huidige secretaris-generaal is Vincent Roozen en de plaatsvervangend secretaris-generaal is Mark de Boer.

De secretaris-generaal is voorzitter van de Bestuursraad (BR): het hoogste ambtelijke orgaan. Deze bespreekt het departementale beleid en neemt daarover besluiten. Tevens ziet de Bestuursraad toe op het uitvoeren van die besluiten. Samen met de directeuren-generaal, de directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW), de directeur Financieel-Economische Zaken (FEZ) en de directeur Bestuursadviesering (BA) vormen de secretaris-generaal en plaatsvervangend secretaris-generaal de Bestuursraad. De directeur Chief Information Officer en Informatievoorziening (CIO&I) heeft een staande uitnodiging om deel te nemen.

De directoren-generaal staan onder leiding van een directeur-generaal. De clusters staan onder leiding van een clusterdirecteur.

Het **cluster Mensen en Middelen** (M&M) wordt geleid door de pSG en beheersmatig aangestuurd door clusterdirecteur Mellanie Linde. Het doel van M&M is het hele departement te ondersteunen in de bedrijfsvoering (P&O, FEZ en CIO) bij de realisatie van de maatschappelijke opgaven van het ministerie. Daarmee ondersteunt M&M beleid en uitvoering en werkt zelf mee aan het creëren van publieke waarde.

Het **cluster Bestuursondersteuning** (BO) staat onder leiding van de pSG en wordt beheersmatig aangestuurd door clusterdirecteur Boudewijn Steur. BO werkt voor en met de hele organisatie en heeft daardoor overzicht over wat er binnen en buiten het departement gebeurt op onze beleidsterreinen. BO geeft strategisch, bestuurlijk en communicatieadvies aan de bewindspersonen en ambtelijke top en is daarmee één van de schakels tussen politiek en organisatie.

Ministerie van BZK

Het **directoraat-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat** (DGOBDR) staat onder leiding van directeur-generaal Arne van Hout. Het DGOBDR beschermt, vernieuwt en versterkt samen met medeoverheden en partners de instituties van het openbaar bestuur, de democratische rechtsstaat, de constitutionele inrichting van Nederland en de relatie tussen overheid en burgers. Het is verantwoordelijk voor de inrichting en de bekostiging van het openbaar bestuur en voor de borging van grondrechten in de Grondwet. Ook is dit DG verantwoordelijk voor een weerbaar bestuur dat de verbinding versterkt tussen inwoners en overheid en voor een gebiedsgerichte aanpak voor de verschillende regio's en stadswijken van Nederland. De centrale juridische directie Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) maakt ook deel uit van DGOBDR. Deze directie maakt de wet- en regelgeving over onderwerpen waar BZK verantwoordelijk voor of betrokken bij is en levert technische bijstand bij initiatiefwetsvoorstellen van Kamerleden. Ook beheert en onderhoudt CZW de Grondwet.

Het **directoraat-generaal Digitalisering en Overheidsorganisatie** (DGDOO) staat onder leiding van directeur-generaal Eva Heijblom. Het DGDOO werkt aan een moderne overheid: één overheid die flexibel georganiseerd is, goed werkgeverschap toont en technologie effectief inzet. Daarbij staat de informatiesamenleving centraal en is de rol van de overheid een afgeleide van de behoeftes van de samenleving.

Het **directoraat-generaal Koninkrijksrelaties** (DGKR) staat onder leiding van directeur-generaal Roald Lapperre. Het DGKR zet zich in voor een gecoördineerde samenwerking van Nederland met de andere landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden – Aruba, Curaçao, Sint Maarten – en de openbare lichamen in Caribisch Nederland: Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hierbij is ook oog voor de mogelijkheden van onderlinge samenwerking in de Caribische regio.

Het **directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst** (DGABD) staat onder leiding van directeur-generaal Bram de Klerck. Het DGABD is de managementdevelopment-organisatie van de rijksoverheid. Door integraal te werken aan de kwaliteit en het leiderschap van de ambtelijke top draagt DGABD bij aan een slagvaardige en responsieve overheid en een sterk Nederland.

Het **directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – Shared Service Organisaties** (DGVBR - SSO's) staat onder leiding van Ronald Barendse en bevat acht Shared Service Organisatie's (SSO's). De SSO's voeren departementsoverstijgende taken uit op het gebied van de bedrijfsvoering van het Rijk. De SSO's zijn Doc Direct, FMHaaglanden, Shared Service Center-ICT (SSC-ICT), Organisatie en Personeel Rijk (O&P Rijk), Organisatie Bedrijfsvoering en Financiën (OBF), Rijksinkoopsamenwerking (RIS), Rijksorganisatie Beveiliging en Logistiek (RBL) en de Rijksorganisatie voor Ontwikkeling Digitalisering en Innovatie (ODI).

Het **directoraat-generaal Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst** (DGAIVD) staat onder leiding van Erik Akerboom. De AIVD beschermt de nationale veiligheid en democratische rechtsorde door tijdig niet direct zichtbare dreigingen en risico's te onderkennen en te duiden. De AIVD levert zo een bijzondere bijdrage aan de bescherming van de nationale veiligheid.

Ministerie van VRO

Het **directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen** (DGVB) staat onder leiding van directeur-generaal Chris Kuijpers. Het DG zet zich samen met medeoverheden, andere departementen, corporaties en marktpartijen in voor het realiseren van voldoende passende, betaalbare, toekomstbestendige en duurzame woningen in een leefbare omgeving.

Het **directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening** (DGRO) staat onder leiding van Marjolein Jansen. Het DG voert de regie op de ruimtelijke consequenties en afwegingen van de beleidsopgaven van andere departementen via het proces van de Nota Ruimte. Ook vertaalt het DG de nationale keuzes en programma's samen met medeoverheden naar ruimtelijke arrangementen en regionale uitvoerings- en investeringsagenda's. Verder is dit DG verantwoordelijk voor het juridisch instrumentarium in de fysieke leefomgeving waaronder de Omgevingswet en het grondbeleid.

Het **directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – Rijksvastgoedbedrijf** (DGVBR - RVB) staat onder leiding van directeur-generaal Yvonne van der Brugge-Wolring. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) verwert en beheert vastgoed en stelt dat ter beschikking aan onderdelen van het Rijk.

Sturing op uitvoeringsorganisaties: driehoeksmodel

BZK en VRO hebben verschillende uitvoeringsorganisaties. De uitvoeringsorganisaties zitten deels in Den Haag, deels in de rest van het land (bijvoorbeeld de Rijksorganisatie voor Informatiehuishouding in Winschoten, het Kadaster in Apeldoorn, etc.).

De minister is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit en continuïteit van de taakuitvoering door de uitvoeringsorganisaties. De secretaris-generaal is formeel eigenaar van de uitvoeringsorganisaties, maar het eigenaarschap is in veel gevallen gemanageerd aan de plaatsvervangend secretaris-generaal en de directeur-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk. Daarnaast kent de ambtelijke sturing op deze organisaties de rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer, het zogenoemde driehoeksmodel.

De rol van de eigenaar van uitvoeringsorganisaties is formeel vastgelegd in de Kaderwet zbo's en de regeling agentschappen. De eigenaar is verantwoordelijk voor het toezicht op het beleid van de opdrachtnemer en op de algemene gang van zaken in de uitvoeringsorganisatie. De eigenaar houdt toezicht op de budgettaire kaders enborgt de continuïteit van de uitvoeringsorganisatie en de kwaliteit van de producten.

De rol van de opdrachtgever is meestal belegd bij een beleidsdirectie en/of DG. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor een goede opdrachtformulering, met een zo concreet mogelijke omschrijving van het gewenste resultaat. De opdrachtgever zorgt voor de financiering van de productie, voor het tijdig informeren van de opdrachtnemer over relevante ontwikkelingen en voor het opstellen van prestatie-indicatoren en rapportageafspraken, in afstemming met de opdrachtnemer.

De uitvoeringsorganisatie is de opdrachtnemer in dit model en is verantwoordelijk voor een doelmatige en effectieve uitvoering van de afspraken met de opdrachtgever(s) en de eigenaar, voor een bestendige interne organisatie, voor het tijdig betrekken van de opdrachtgever(s) bij onvoorzienre ontwikkelingen en voor het financieel en materieel beheer.

Het programma Werk aan Uitvoering is een overheidsbreed programma ter verbetering van de publieke dienstverlening. Het programma werkt binnen zes sporen: dienstverlening, digitalisering, wetgeving, samenwerken in de driehoek, statuur en vakmanschap, en de rol van de politiek. Projecten binnen de uitvoering kunnen worden gefinancierd door het programma, ook uitvoeringsorganisaties van BZK en van VRO maken gebruik van die faciliteit. Jaarlijks brengen uitvoeringsorganisaties met contact met burgers en/of bedrijven een Stand van de Uitvoering uit. Daarin beschrijven zij hun vorderingen en knelpunten (zoals wettelijke hardvochtigheden). De bewindspersonen sturen de Standen van de uitvoeringsorganisaties naar de Tweede Kamer met een bovenliggende brief. Jaarlijks worden alle Standen van alle ministeries samengevat tot de Staat van de Uitvoering.

1.2 De overlegstructuren

Als bewindspersoon heeft u overleggen binnen en buiten het departement, met andere departementen en met het parlement. Een deel van deze vergadermomenten staat vast, zoals de ministerraad en een aantal van de interne overleggen met beleid en staf. Ook heeft u periodiek overleg met de SG. De aard en frequentie van de verschillende overleggen wordt nader met u afgestemd. Het secretariaat beheert uw agenda.

Buiten het departement

Bestuurlijk overleg

Bewindspersonen voeren regelmatig verschillende soorten bestuurlijk overleg (BO). De BO's zijn gericht op interbestuurlijke besluitvorming over een breed scala aan onderwerpen. Agenda en deelnemers verschillen per onderwerp. De ministers zijn voorzitter van een aantal structurele BO's met een sectoraal (BZK) of gebiedsgericht (VRO) karakter. Enkele voorbeelden hiervan zijn het BO Financiële Verhoudingen en de vijf regionale BO's: Leefomgeving Noord, Noordwest, Oost, Zuidwest en Zuid. Ook kunnen de bewindspersonen deelnemen aan overleggen die gedeeltelijk of geheel onder voorzitterschap van een ander ministerie vallen.

Europees en internationaal

De bewindspersonen nemen voor de onderwerpen die onder hun verantwoordelijkheid vallen deel aan de Europese vakraden, bijvoorbeeld de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ). De directie KIEM (Kennis, Internationaal, Europa en Macro-Economie) bereidt de deelname aan deze vakraden voor, in samenwerking met de beleidsdirecties en de directie CZW (Constitutionele Zaken en Wetgeving).

Overleg met de decentrale overheden

De minister van BZK is onder meer verantwoordelijk voor de inrichting en bekostiging van het openbaar bestuur, de interbestuurlijke en financiële verhoudingen en de vernieuwing van de financieringssystematiek decentrale overheden. Daartoe voert de minister van BZK periodiek overleg in de Kring van Commissarissen van de Koning (CvdK) en het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFV). Het CvdK-overleg kent een bestuurlijk karakter zonder vaste agenda om zo ruimte te bieden voor actualiteiten en strategische gesprekken over het ambt en het openbaar bestuur. In het BOFV spreekt de minister van BZK samen met de staatssecretaris van Financiën en de koepels (Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Interprovinciaal Overleg (IPO) en Unie van Waterschappen (UvW) over de financiële verhoudingen.

Binnen het departement

Bewindspersonenstaf

Aan het begin van elke week vindt de bewindspersonenstaf plaats. De bewindspersonenstaf heeft als doel om als politieke en ambtelijke top gezamenlijk richting te bepalen en onderwerpen te bespreken die het departement aangaan. In deze staf wordt teruggeblickt op de afgelopen ministerraad en vooruitgekeken naar de komende onderraden en ministerraad, andere relevante bestuurlijke overleggen en de parlementaire agenda. Ten slotte is er ruimte om actuele zaken of andere (DG-overstijgende) onderwerpen te bespreken.

Periodieke overleggen met DG's (PO)

Bewindspersonen worden geadviseerd de beleidsbesprekingen met de directeuren-generaal en hun directeuren periodiek in te plannen. Op deze manier is er een vast moment waarop u als bewindspersoon de DG spreekt die bij het dossier betrokken is. De DG heeft hierbij ook gelegenheid om updates over strategische en actuele dossiers uit te wisselen. Het verdient de voorkeur om actief aansluiting te zoeken met medewerkers die op specifieke dossiers werkzaam zijn. Dit kan door hen bij periodieke overleggen (PO's) te laten aansluiten of met hen aparte overleggen in te plannen. Op deze manier wordt u op een meer gedetailleerde wijze meegenomen in de inhoud. Gedurende uw eerste weken krijgt u een voorstel voor periodieke overleggen en worden deze overleggen afhankelijk van uw wensen ingepland.

Lastenmoment met DGAIVD

Tijdens het wekelijkse lastenmoment besluit de minister van BZK over de aanvragen voor de inzet van bijzondere bevoegdheden door de AIVD. De SG BZK sluit ook aan bij dit moment. Op verzoek sluiten ook de directeur CZW en/of de Raadsadviseur Openbare orde, Inlichtingen en Veiligheid (RA OIV) aan.

Parlementair en interdepartementaal

Onderraden, ministerraad en Riksministerraad

De ministerraad vergadert in de regel elke vrijdag om 10.00 uur bij het ministerie van Algemene Zaken (AZ). De Riksministerraad (ministerraad plus de gevormachte ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten) vergadert ongeveer eens per maand, voorafgaand aan de reguliere ministerraad. Elke dinsdagochtend vinden de onderraden van de ministerraad plaats. Bij de onderraden is per deelnemende bewindspersoon een begeleidende ambtenaar aanwezig, in de meeste gevallen de inhoudelijk betrokken directeur-generaal.

Samen met andere bewindspersonen neemt u plaats in de onderraden in wisselende samenstellingen. Welke bewindspersonen deelnemen aan een onderraad is afhankelijk van de inhoud van de agenda. Alle ministers nemen plaats in de (Riks)ministerraad. Staatssecretarissen kunnen deelnemen aan de (Riks)ministerraad wanneer relevante agendapunten daartoe aanleiding geven. Op een aantal onderwerpen werkt u nauw samen met collega-bewindspersonen en heeft u regelmatig contact met hen, bijvoorbeeld over wonen, duurzaamheid of digitalisering.

Van AZ ontvangen alle bewindspersonen het Handboek voor Aantredende Bewindspersonen (het 'Blauwe Boek'). Hierin staat onder andere de werkwijze van de ministerraad en onderraden beschreven. Vanuit het departement ontvangen de bewindspersonen een schriftelijke voorbereiding op de ministerraad en onderraden: voor alle stukken worden ambtelijke adviezen gemaakt. Het departement maakt een geannoteerde ministerraadsagenda, samengesteld door de beleidsadviseurs van Bestuursadviesering. Iedere donderdag is er ook een overleg met de bewindspersonen van BZK en van VRO ter voorbesprekking van de ministerraad met de relevante bestuursraadleden en directeuren om de bewindspersonen te informeren over de laatste relevante ontwikkelingen.

Vrijdagmiddag, na afloop van de ministerraad, geven de bewindspersonen van BZK en van VRO een mondelinge terugkoppeling van de hoofdlijnen uit de ministerraad. Deze terugkoppeling vindt plaats in aanwezigheid van enkele betrokken collega's. Een beleidsadviseur van Bestuursadviesering maakt een kort overzicht van deze terugkoppeling voor de Bestuursraad.

1

2

3

4

5

6

7

☰

▲

▼

1

2

3

4

5

6

7

≡

▲

▼

Vragenuurtje

Elke dinsdag vindt in de Tweede Kamer het vragenuurtje plaats. Hierbij kunnen Kamerleden mondeling vragen stellen aan leden van het kabinet. Alleen als er vragen zijn over uw portefeuille is uw aanwezigheid vereist. De betreffende DG's bereiden het vragenuurtje inhoudelijk voor.

Contacten met het parlement

Politieke contacten onderhoudt de bewindspersoon zelf en/of via de politieke assistent(e). In de gewijzigde Aanwijzingen inzake externe contacten (2020) wordt ruimte geboden voor contact tussen Kamerleden en ambtenaren, via de parlementaire contactpersoon. Met toestemming van de bewindspersonen kunnen ambtenaren informatie verstrekken aan Kamerleden of commissies, bijvoorbeeld in de vorm van technische briefings. Verzoeken van Kamerleden om feitelijke informatie kunnen door de parlementaire contactpersoon van ieder departement zonder tussenkomst van de bewindspersoon worden afgedaan. De parlementaire contactpersoon is er ook voor contact met Kamerleden op initiatief van ambtenaren. Voor contacten met de ambtenaren van de Kamers (bijvoorbeeld de griffiers van de vaste commissies) is de parlementaire contactpersoon ook het eerste aanspreekpunt.

Politiek-ambtelijke verhoudingen

Vanuit BZK en VRO en riksbreed in het secretarissen-generaal-overleg (SGO) wordt structureel aandacht besteed aan het samenspel tussen kabinet, Kamer en ambtenaren. Samen met de minister-president voert de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid periodieke gesprekken met de beide Kamervoorzitters over actualiteiten, informatie-uitwisseling, samenwerking en onderlinge verhoudingen. Deze gesprekken worden voorafgegaan door gesprekken tussen de SG's van BZK en AZ (Algemene Zaken) met de griffiers van beide Kamers.

De Tweede Kamer heeft in 2022 een werkgroep informatieafspraken ingesteld. Deze werkgroep kwam op 6 juni 2023 met het rapport 'Grip op informatie' en aanbevelingen aan de Kamer en het kabinet om de informatievoorziening in de praktijk beter en effectiever te laten verlopen, onder meer door reguliere gesprekken tussen het kabinet, de Kamervoorzitters, de secretarissen-generaal en de griffiers. Deze dragen volgens de werkgroep bij aan onderling begrip en gezonde verhoudingen tussen kabinet, Kamer en ambtenaren.

1.3 Hybride werken

Hybride werken heeft vanaf de start van de coronapandemie een vlucht genomen, maar de ontwikkeling was al jaren gaande door verdergaande digitalisering en technologisering. Vanaf de vaststelling van de Ambitie Rijksdienst 2022, in oktober 2020, heeft de Rijksdienst actief ingezet op het stimuleren en faciliteren van hybride werken. Deze verandering is in zeer korte tijd mogelijk gemaakt onder meer door de massale distributie van facilitaire middelen (bureaus, bureaustoelen en beeldschermen) en de grootschalige invoering van de noodzakelijke ICT-infrastructuur (voor bijvoorbeeld het video-vergaderen).

Het toenmalige kabinet heeft op 21 juni 2021 uitgesproken dat hybride werken uitgangspunt is voor het werken bij de Rijksdienst. Op 1 november 2022 heeft de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst (ICBR) ingestemd met de ‘beleidsvisie 2027: Hybride samen werken is vanzelfsprekend’. Deze visie schetst een inhoudelijk beeld van wat hybride werken voor de Rijksdienst betekent, waar het toe dient en hoe het ondersteund moet worden. De visie is het richtinggevend kader voor de komende drie jaar en sluit aan bij het streven naar grenzeloze samenwerking binnen de rijksoverheid.

Als bewindspersoon kunt ook u ervoor kiezen hybride te werken. Dat betekent dat u niet voor alle overleggen op het ministerie aanwezig hoeft te zijn. Dat betekent ook dat uw ambtenaren niet altijd fysiek op het ministerie aanwezig zullen zijn. Per vergadering wordt bekeken of fysieke aanwezigheid praktisch en noodzakelijk is.

Digitale stukkenstroom en Digidoc Online

Openbare stukken zoals nota's, rapporten en voorbereidingen voor overleggen worden digitaal aangeleverd via het document-managementsysteem Digidoc. Hiermee worden stukken op één plek in de organisatie bewaard en zijn ze gemakkelijk terug te vinden. Gerubriceerde (staatsgeheime) stukken worden fysiek aangeleverd.

Voor het dagelijks afdoen van stukken gebruikt u Digidoc Online via de iPad. Hiermee kunt u stukken eenvoudig digitaal lezen, eventueel aanpassen of van opmerkingen voorzien, ze paraferen en afhandelen, ongeacht de tijd en locatie. In uw eerste werkweek als bewindspersoon krijgt u uitleg over dit systeem.

1.4 Transparant en toegankelijk werken

Informatieverstrekking aan parlement en samenleving

Voor de informatieverstrekking aan parlement en samenleving zijn twee wetten van belang: de Grondwet (met de ongeschreven actieve inlichtingenplicht aan het parlement) en de Wet open overheid (Woo), voor informatieverstrekking aan de samenleving.

Artikel 68 van de Grondwet betreft de inlichtingenplicht van ministers en staatssecretarissen aan de Kamers. Daarnaast bestaat er ook een actieve inlichtingenplicht voor ministers en staatssecretarissen die voortvloeit uit de vertrouwensregel. Bewindspersonen verstrekken inlichtingen, zowel actief (bijvoorbeeld door Kamerbrieven te sturen) als passief op verzoek van de Kamer. Om de informatievoorziening aan het parlement te verbeteren heeft het kabinet-Rutte III toegezegd dat op 1 juli 2021 gestart wordt met het actief openbaar maken van departementale nota's die de bewindspersonen hebben gebruikt voor de besluitvorming, zogenaamde beslisnota's. Deze nota's worden in aanvulling op Kamerstukken openbaar gemaakt. Informatie die in strijd is met het belang van

de staat wordt niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen vallen niet langer onder de weigeringsgrond 'belang van de staat' en worden dus openbaar gemaakt. Dit is ook het geval als Kamerleden gericht vragen om specifieke documenten (passieve openbaarmaking). Met de openbaarmaking van de persoonlijke beleidsopvattingen biedt het kabinet de Kamer meer openheid over de afwegingen die ten grondslag liggen aan het beleid. In 2024 wordt de aanpak van beslisnota's geëvalueerd en mogelijk aangescherpt.

De Wet open overheid (Woo) verankert het recht op toegang tot overheidsinformatie voor iedereen. Dit recht wordt op twee manieren vormgegeven, namelijk door het actief openbaar maken van overheidsinformatie en door openbaarmaking op verzoek (passieve openbaarmaking). In de wet zijn zeventien categorieën informatie opgenomen, die op termijn verplicht actief openbaar gemaakt moeten worden. Deze wettelijke verplichting treedt gefaseerd in werking.

De planning van deze inwerkingtreding zal naar verwachting voor de zomer van 2024 naar de Kamer worden gestuurd. Daarnaast staat in de wet een inspanningsverplichting van bestuursorganen om te werken aan 'openbaar, tenzij'. Deze bepaling wordt in 2024 verder uitgewerkt, in het kader van een brede visie op openbaarmaking. Daarnaast kan iedere burger op grond van de Woo een informatieverzoek indienen, een zogeheten Woo-verzoek. De directie Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) coördineert de behandeling van Woo-verzoeken.

Bij een Woo-verzoek zijn persoonlijke beleidsopvattingen nu nog een uitzonderingsgrond. In lijn met de ruimere informatievoorziening aan de Kamer gaat de overheid echter ruimhartiger om met openbaarmaking van persoonlijke beleidsopvattingen onder de Woo. Zo worden beleidsopvattingen van vijf jaar en ouder openbaar gemaakt, behalve in geval van zwaarwegende belangen. Ook worden prognoses, beleidsalternatieven en gevolgen van beleidsalternatieven openbaar gemaakt.

Informatie bewaren en verstrekken

Elk jaar wordt een omvangrijke hoeveelheid digitale berichten verzonden en ontvangen. Tegelijkertijd is de behoefte aan vindbaarheid en toegankelijkheid van al deze e-mails, chatberichten en conversaties en andere informatievormen groter dan ooit. Het Meerjarenplan Openbaarheid en Informatieuishouding Rijk schrijft voor dat alle riksorganisaties een werkwijze voor de archivering van e-mail en chatconversaties invoeren. Ieder departement is eigenaar van alle overheidsinformatie die bewindspersonen en ambtenaren produceren of binnenkrijgen. Voortvloeiend uit de keuzes die het ministerie heeft vastgelegd voor de bewaartijden van deze overheidsinformatie, worden er bij BZK en bij VRO een aantal zaken blijvend bewaard. Bijvoorbeeld de mailbox, agenda, zakelijke chatconversaties van bewindspersonen en de sociale media-uitingen namens de bewindspersonen.

Het voorgaande maakt het noodzakelijk dat bewindspersonen hun privé en partijpolitieke informatie van zakelijke informatie scheiden. U krijgt daarom de beschikking over alle benodigde zakelijke digitale voorzieningen en gebruikersaccounts voor de uitvoering van uw functie. Daarbij is het van belang dat zakelijke berichten (inclusief foto's, video's, et cetera) na verzending niet worden verwijderd of aangepast. Uitgangspunt is dat u voor privé en partijpolitieke informatiestromen eigen digitale middelen gebruikt. Dit is van belang om vermenging van informatiestromen te voorkomen en werkgerelateerde informatiestromen volgens wet- en regelgeving te kunnen archiveren. Ook het gebruik van een privé-account voor e-mail, berichtenapp of sociale media voor zakelijke doeleinden is niet gewenst. Het is uw verantwoordelijkheid als bewindspersoon om zo nodig de belangen te wegen. Het is niet toegestaan om bij uitdiensttreding of verandering van functie uw zakelijke digitale archief mee te nemen buiten de beheerde omgeving van de rijks-overheid. Ook daarom is het scheiden van communicatiestromen van belang.

U ontvangt naast dit introductiedossier verdiepende handreikingen voor de archivering van e-mail en chatberichten, en ook een handreiking voor de informatiehuishouding van bewindspersonen in het algemeen.

Openbaarmaking bestuurskosten politieke en ambtelijke top

Sinds 1 januari 2013 worden de bestuurskosten van bewindspersonen en de ambtelijke top actief openbaar gemaakt. Het doel hiervan is inzichtelijk te maken welke kosten gemoeid zijn met de ambtsvervulling (transparantie). Het gaat om uitgaven voor, door of namens bewindspersonen en de ambtelijke top. Denk aan kranten-abonnementen en dienstreizen. Het gaat hierbij niet om kosten die bewindspersonen maken vanuit de eigen representatievergoeding.

Elk departement maakt maandelijks de eigen brondocumenten (facturen, bonnen, declaratieformulieren met bijlagen, creditcardafschrifvingen) openbaar op www.rijksoverheid.nl. Er is geen speciaal ingerichte overzichtspagina. Alle declaraties van bewindspersonen worden op elk ministerie afgedaan door de desbetreffende secretaris-generaal.

Maatschappelijke correspondentie

De bewindspersonen ontvangen jaarlijks honderden brieven en emails. Het team Maatschappelijke Correspondentie (MC) van de directie Communicatie houdt de afhandeling van deze correspondentie bij. Het betreft e-mails, telefoontjes, brieven en vragen op sociale media van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, andere overheden, organisaties en instanties. De beantwoording van de correspondentie gebeurt grotendeels door MC en de beleidsdirecties.

U ondertekent altijd kinderbrieven en correspondentie over politiek gevoelige kwesties. Er worden afspraken met u gemaakt over de ondertekening van andere correspondentie die direct aan de bewindspersonen gericht is. MC maakt een jaarrapportage over de behandeling van de maatschappelijke en juridische correspondentie. Conform een toezegging aan de Nationale Ombudsman en de Tweede Kamer wordt deze rapportage namens de minister aan de Tweede Kamer aangeboden.

Klachtafhandeling

Burgers hebben het recht een klacht in te dienen bij de ministeries van BZK en van VRO. Hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (AwB) regelt dat iedereen een klacht kan indienen bij een bestuursorgaan. Bijvoorbeeld over de manier waarop dat orgaan hem/haar of iemand anders behandeld heeft. Intern klachtrecht wil zeggen dat het bestuursorgaan zelf de klacht afdoet. Bij extern klachtrecht wordt de klacht afgehandeld door een andere instantie dan de organisatie waarover geklaagd is. Binnen de ministeries van BZK en van VRO adviseert de directie CZW over de juiste procedure. Er is specifieke aandacht voor maatwerk bij complexe klachten en situaties waarin burgers vastlopen bij meerdere overheidsinstanties. BZK is voorzitter van het expertiseteam klachten, een overlegorgaan waar verschillende ministeries en uitvoeringsinstanties samenwerken en expertise uitwisselen.

2 De stafstructuur

2.1 Cluster Mensen en Middelen	17
2.2 Cluster Bestuursondersteuning	19

1

2

3

4

5

6

7

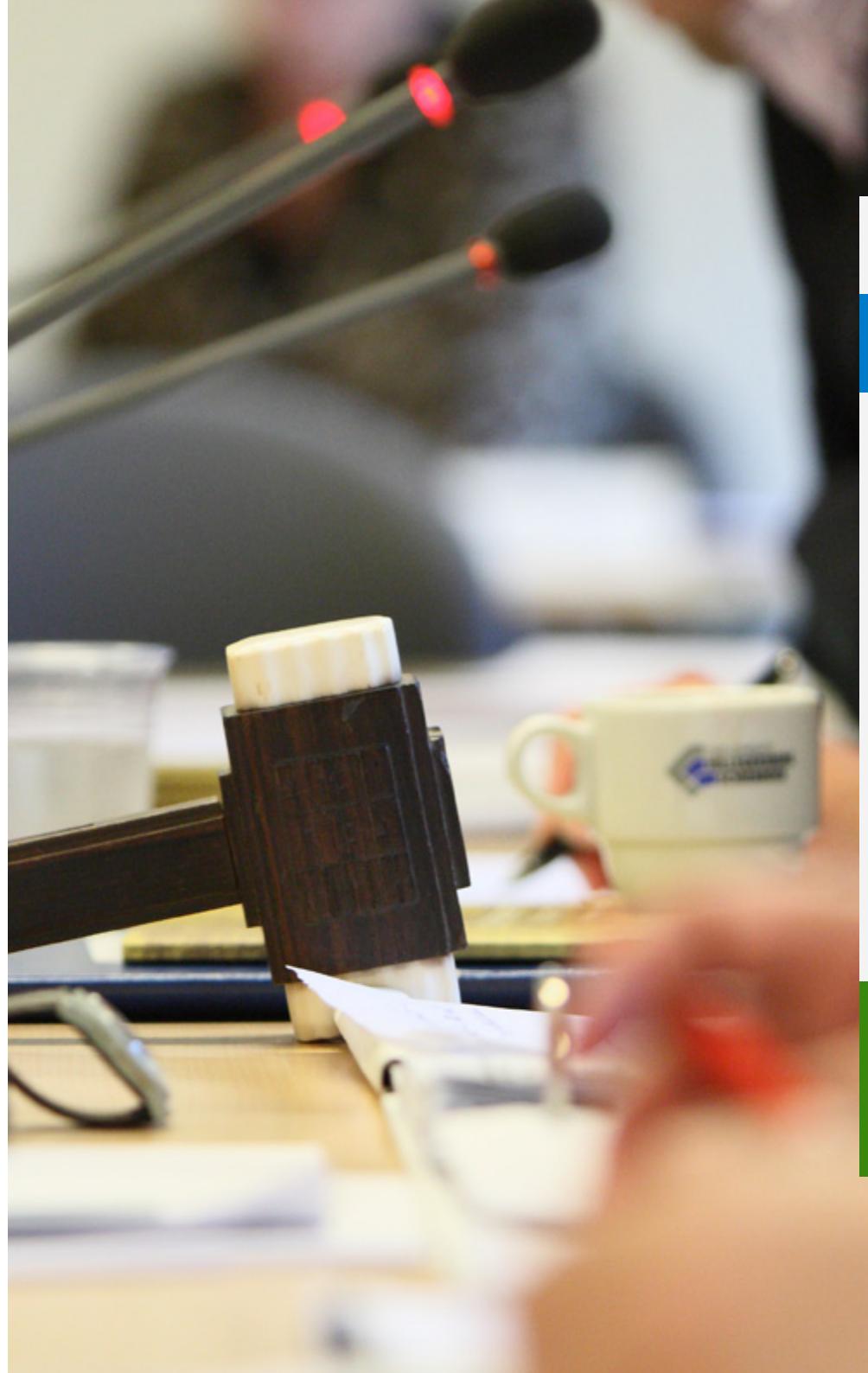

De stafstructuur

De ministeries van BZK en van VRO kennen zes stafdirecties gebundeld in twee clusters: het cluster Mensen en Middelen (M&M) en het cluster Bestuursondersteuning (BO).

Daarnaast vervult de directie CZW een staffunctie.

Deze staffunctie bestaat uit het maken van wetgeving voor het gehele departement, het geven van juridische adviezen en het voeren van juridische procedures. Deze directie maakt deel uit van het directoraat-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat en wordt daarom geïntroduceerd in paragraaf 3.1.

2.1 Cluster Mensen en Middelen

Het cluster Mensen en Middelen staat onder leiding van de plaatsvervangend secretaris-generaal en wordt beheersmatig aangestuurd door clusterdirecteur Mellanie Linde.

Het cluster bestaat uit drie directies: Personeel & Organisatie (P&O), Financieel-Economische Zaken (FEZ) en Chief Information Officer en Informatiemanagement (CIO&I).

Het cluster M&M stelt de Bestuursraad en de directeuren in staat om te sturen als één organisatie. M&M helpt beleid en uitvoering en werkt mee aan het creëren van publieke waarde. Dit doet M&M met kaderstelling, advisering, control en uitvoering.

Directie Personeel en Organisatie

De directie Personeel en Organisatie (P&O), onder leiding van Mellanie Linde, ondersteunt en adviseert de organisatie om de juiste mensen op de juiste plek te krijgen. P&O staat het management en de teams bij opdat iedere medewerker voor het werk is toegerust en op diens talenten wordt ingezet. Doel hiervan is dat ook medewerkers graag bij het departement werken en zich er thuis voelen.

P&O brengt de vraag naar capaciteit en persoonlijke ontwikkeling bij elkaar en geeft richting aan de continue organisatieontwikkeling. P&O faciliteert management en medewerkers om wendbaar, flexibel en duurzaam te werken aan de maatschappelijke opgaven. P&O stelt kaders, adviseert, initieert en is controller als het gaat om de personeelszaken. Voor het kerndepartement zorgt P&O voor de bemensing van het tijdelijke werk en voor de permanente flexibele schil voor project- en programmamanagement. Tot slot zijn bij P&O taken ondergebracht voor de strategische en tactische bedrijfsvoering en een aantal administratieve control-taken.

Directie Financieel-Economische Zaken

De directie Financieel-Economische Zaken (FEZ), onder leiding van Sandrien de Klerk, is de centrale dienstcontroller. Met financieel-economisch advies en het beheer en de uitvoering van de begroting helpt FEZ de bewindspersonen en departementsleiding bij de realisatie van hun beleidsdoelen en de inrichting van bedrijfsvoering. FEZ zorgt dat we doeltreffend en doelmatig met de schaarse middelen omgaan en verantwoording afleggen over rechtmatige besteding daarvan.

De directeur FEZ valt inhoudelijk onder de secretaris-generaal. Dit is conform de Comptabiliteitswet (CW) en het Besluit Taak FEZ waarin de wettelijke basis van de FEZ-functie is vastgelegd. Naast uitvoering van de taken op grond van de CW en het Besluit Taak FEZ voert FEZ de financiële administratie van de kerndepartementen van BZK en van VRO en heeft de directeur FEZ de rol van Coördinerend Directeur Inkopen (CDI). Ook behartigt de directie FEZ

de financiële belangen in interdepartementaal verband, onder andere in het overleg met het ministerie van Financiën. Het FEZ-onderdeel Eigenaarsadviseering adviseert de eigenaren van de agentschappen, de zbo's en de adviescolleges van het departement rechtstreeks, zonder tussenkomst van de directeur FEZ.

Directie Chief Information Officer & Informatiemanagement

De directie Chief Information Officer & Informatiemanagement (CIO&I) staat onder leiding van Magchiel van Meeteren en begeleidt BZK en VRO naar een nieuw tijdperk van digitalisering. CIO&I informeert, adviseert, en inspireert.

CIO&I zorgt ervoor dat de IT, data en informatie van BZK en van VRO van voldoende kwaliteit is. De directie stelt beleid op, geeft advies en houdt toezicht door bijvoorbeeld het maken van CIO-oordelen. Daarnaast verlegt CIO&I de aandacht steeds meer naar het benutten van kansen van IT, data en informatie voor de opgaven en de bedrijfsvoering. Ook heeft CIO&I een steeds grotere uitvoerende rol en is het de opdrachtgever van enkele grote programma's. CIO&I adviseert de onderdelen van BZK en van VRO en de politieke en ambtelijke leiding over missiegedreven innovaties, strategisch portfoliomanagement, een wendbare organisatie, de aanpak van ICT-projecten, informatiebeveiliging en privacy, datagedreven werken en I-vakmanschap en I-leiderschap voor digitalisering. CIO&I stelt de I-strategie op en onderhoudt deze. De directie adviseert ook over de voorbeeldrol van onze organisatie op het gebied van informatiehuishouding, die geënt is op openheid, betrouwbaarheid en grondrechten.

De directie CIO&I is verantwoordelijk voor het CIO-stelsel binnen onze organisatie en werkt conform het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst 2021. De Chief Information Security Officer (CISO), Chief Data Officer (CDO) en Chief Privacy Officer (CPO) zijn bij CIO&I ondergebracht. Dat laatste geldt ook voor de Beveiligingsautoriteit (BVA) en Functionaris Gegevensbescherming (FG).

2.2 Cluster Bestuursondersteuning

Het cluster Bestuursondersteuning (BO), onder leiding van de pSG en beheersmatig geleid door Boudewijn Steur, bestaat uit drie directies: Bestuursadvisering (BA), Kennis, Internationaal, Europa en Macro-economie (KIEM) en Communicatie (COM).

BO werkt voor en met de hele organisatie en heeft daardoor overzicht over wat er binnen en buiten het departement gebeurt op onze beleidsterreinen. Daardoor kunnen ze verbanden leggen tussen de opgaven die binnen verschillende onderdelen van het departement zijn belegd. Ook opereert BO dicht bij de bewindspersonen en de ambtelijke top en is daarmee een van de schakels tussen politiek en organisatie. Geregeld dienen zich nieuwe vragen of prioriteiten aan die om een snel en samenhangend initiatief vragen. BO helpt dit tot stand te brengen, samen met beleidsdirecties, het cluster M&M en andere betrokken onderdelen. Op deze manier werkt BO voor en met de bewindspersonen, ambtelijke top en gehele organisatie aan het creëren van publieke waarde.

Directie Bestuursadvisering

De directie Bestuursadvisering (BA), met Géran Kaai als directeur, is een stafdirectie in het hart van de ministeries. BA adviseert en ondersteunt de bewindspersonen, de SG, de pSG en de DG's. Door het benutten van de kracht van het hele departement zorgt BA er samen met andere stafdirecties voor dat de politieke en ambtelijke leiding haar taken optimaal kan uitvoeren en haar verantwoordelijkheden kan waarmaken. Dit doet BA onder andere door politieke en bestuurlijke advisering, door regie op de stukkenstroom en andere processen, coördinatie van de ministerraad, onderraden en het verkeer met de Eerste en Tweede Kamer en door managementondersteuning van de politieke en ambtelijke leiding.

De directie bestaat uit drie afdelingen: Advies; Parlementaire Zaken en Managementondersteuning (PZMO) en Openbare orde, Inlichtingen en Veiligheid (OIV). De afdeling Advies richt zich op strategische, inhoudelijke en procedurele ondersteuning van de politieke en ambtelijke leiding en van de organisatie, met aandacht voor timing, kwaliteit en integraliteit. Parlementaire Zaken is de spil in het gehele verkeer tussen de bewindspersonen van BZK en van VRO en de Eerste en Tweede Kamer. De managementondersteuners en kamerbewaarders dragen zorg voor het ondersteunen en faciliteren van de politieke en ambtelijke top. OIV ondersteunt en adviseert de minister en secretaris-generaal van BZK bij hun verantwoordelijkheden voor de veiligheidsportefeuille in het algemeen en de AIVD in het bijzonder. Het cluster OIV is geen onderdeel van de AIVD, maar heeft een zelfstandige rol als onderdeel van de directie BA. Het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing (DDC) is ook onderdeel van OIV. Het DCC is verantwoordelijk voor het crisisbeheersingsbeleid. Tijdens crises coördineren zij de informatievoorziening en bewaken zij het (inter)departementale crisisbeheersingsproces in relatie tot de belangen van onze organisatie.

Directie Kennis, Internationaal, Europa en Macro-Economie

De directie Kennis, Internationaal, Europa en Macro-economie (KIEM) levert onder leiding van Boudewijn Steur een bijdrage aan de koers van het departement vanuit een internationaal, Europees, macro-economisch en langetermijnperspectief. Hierdoor wordt het beleid van het departement meer kennisgedreven, toekomstgerichter, meer interdisciplinair en internationaal passend. KIEM signaleert en agendeert nieuwe ontwikkelingen, faciliteert en ondersteunt op beleidsprioriteiten, en coördineert en adviseert op onze dossiers in interbestuurlijke en interdepartementale overleggen.

KIEM bestaat uit de afdeling Macro-Economische en Strategische Advisering (MESA) en de afdeling Europese en Internationale Zaken (EIZ). MESA signaleert en agendeert maatschappelijke en macro-economische ontwikkelingen die van betekenis zijn voor de domeinen van BZK en van VRO. EIZ coördineert ons Europees en internationaal beleid.

1

2

3

4

5

6

7

Directie Communicatie

De directie Communicatie (COM), met Ilse van Overveld als directeur, adviseert en ondersteunt de bewindspersonen en ambtelijke top bij de communicatie van de beleidsdirecties en uitvoeringsorganisaties.

COM helpt bij het realiseren van de langetermijnambities van het kabinet en departement. Tegelijk speelt COM in op de kansen, issues en grote en kleine crises die zich voortdurend aandienen. COM verbindt zo korte en lange termijn en binnen- en buitenwereld, en helpt bij het realiseren van beleid dat maatschappelijk breed wordt gedragen. COM staat permanent in contact met de ambtelijke en politieke top en bepaalt gezamenlijk met hen de communicatieve prioriteiten. Naast meer klassieke taken zoals communicatieadvies, publiekscommunicatie en woordvoering, biedt COM ook expertise en ondersteuning op het terrein van storytelling & speechschrijven, stakeholdermanagement, omgevingskennis, crisiscommunicatie, corporate communicatie, interne communicatie, begeleiding van werkbezoeken en externe optredens en regie op de eigen communicatiemiddelen en -kanalen.

COM bestaat uit verschillende teams: multidisciplinaire teams die werken aan de portefeuilleonderdelen van de bewindspersonen, het team Newsroom (met een centrale redactie, analisten en maatschappelijke correspondentie) en het team Corporate en Intern communicatieadvies. Samen zetten zij hun expertise in om met beleid en uitvoering aan de slag te gaan met de prioriteiten van het departement.

1

2

3

4

5

6

7

≡

▲

▼

3 Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties

3.1	DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat	23
3.2	DG Digitalisering en Overheidsorganisatie	28
3.3	DG Koninkrijksrelaties	32
3.4	DG Algemene Bestuursdienst	35
3.5	DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – SSO's	37
3.6	DG Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	40

1

2

3

4

5

6

7

3.1 DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat

Het directoraat-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat (DGOBDR) staat onder leiding van directeur-generaal Arne van Hout. Het DGOBDR beschermt, vernieuwt en versterkt samen met mede-overheden en partners de instituties van het openbaar bestuur, de democratische rechtsstaat, de constitutionele inrichting van Nederland en de relatie tussen overheid en burgers. Het is verantwoordelijk voor de inrichting en de bekostiging van het openbaar bestuur en voor de borging van grondrechten in de Grondwet. Ook is het verantwoordelijk voor een weerbaar bestuur dat de verbinding versterkt tussen inwoners en overheid en voor het opstellen van een gebiedsgerichte aanpak voor de verschillende regio's en stadswijken van Nederland. De drie grote overstijgende opgaven binnen het DG: weerbare democratische rechtsstaat, regiogericht werken en betrokken, bekwame en betrouwbare overheid.

1

2

3

4

5

6

7

☰

▲

▼

Directie Bestuur, Financiën en Regio's

De directie Bestuur, Financiën en Regio's (BFR) werkt onder leiding van Michel Visser aan een sterk openbaar bestuur, dat oplossingen vindt voor de vele maatschappelijke en regionale opgaven die inwoners raken. Daarbij staat BFR voor financieel daadkrachtige medeoverheden, die in staat zijn eigen afwegingen te maken voor hun inwoners. Vanuit de expertise op het terrein van de bekostiging, financiering en financiële positie van medeoverheden draagt BFR bij aan het inzicht of de taken, middelen en uitvoeringskracht van medeoverheden in balans zijn. De Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) is hierbij het belangrijkste instrument. BFR houdt hierbij rekening met sociale, economische en regionale ontwikkelingen en heeft aandacht voor regio's en hun verschillen. BFR zorgt ook voor adequate financiële regelgeving, passend bij de bestuurlijke doelstellingen van de medeoverheden. Dit levert een bijdrage aan een goed functionerend uitkeringsstelsel en stabiliteit in de financiële verhoudingen. BFR heeft verder expertise op het terrein van de bestuurlijke inrichting en interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en medeoverheden en gebiedsspecifieke aanpakken.

BFR bestaat uit de volgende afdelingen:

- Bestuur en Advisering (B&A) werkt aan het versterken van de slagkracht van het openbaar bestuur, in het algemeen én op de belangrijke maatschappelijke opgaven. B&A doet dit in goede samenwerking met andere departementen of BZK-directies in interactieve processen met medeoverheden door middel van het creëren van passende bestuurlijke, financiële en andere randvoorwaarden (zoals kennis of ambtelijke capaciteit).
- Bekostiging Binnenlands Bestuur (BBB) houdt zich bezig met het beheer en ontwikkeling van het stelsel financiële verhoudingen Rijk en medeoverheden, (macro-)economische vraagstukken en financiële doorwerking medeoverheden en lokale belastingen.
- Regelgeving, Toezicht en Monitoring (RTM) heeft als kerntaak zorg te dragen voor financieel daadkrachtige medeoverheden. De afdeling ziet erop toe dat taken en middelen van gemeenten en provincies in balans zijn zodat zij kunnen bijdragen aan maatschappelijke opgaven en in staat zijn om hierbij ook eigen keuzes voor hun inwoners te maken.
- Regio en Leefbaarheid (R&L) zet zich in voor veerkrachtige en sterke regio's, steden en gemeenten. De afdeling is een verbindende schakel tussen buiten en binnen en opereert zowel binnen het nationale bestuur en de rijksoverheid als samen met de vele publieke, maatschappelijke en private partners. Hiertoe brengt R&L de interbestuurlijke en interdepartementale samenwerking in de praktijk (óók over de grens met België en Duitsland) en zoeken zij gezamenlijk naar (innovatieve en vaak gebiedsgerichte) manieren om maatschappelijke en regionale opgaven te realiseren.

Programmadirectie Regio Deals

De programmadirectie staat onder leiding van Natalie Burgers. Om de brede welvaart in de regio te versterken is er in het coalitieakkoord Rutte IV € 900 miljoen gereserveerd voor zogeheten Regio Deals. Het doel hiervan is om brede welvaart en de kracht van de regio te versterken, waarbij elke regio telt. Regio's verschillen in geografie en demografie en dus ook in kansen en opgaven. Regio Deals dragen bij aan de kwaliteit van leven, wonen en werken. Ze versterken de publiek-private samenwerking in de regio, binnen het Rijk en tussen Rijk en regio. Bij de uiteindelijke uitwerking zijn vele partijen betrokken, van gemeenten, provincies en kennisinstellingen tot bedrijven en maatschappelijke organisaties. Per deal worden afspraken gemaakt over doelen, resultaten en inzet van middelen, zowel vanuit het Rijk als vanuit overige partners.

Directie Democratie & Bestuur

De directie Democratie en Bestuur (D&B) draagt onder leiding van Ellen van Doorne bij aan een betrouwbaar, eigentijds en goed functionerend democratisch bestel en openbaar bestuur. Kernopdracht is het beschermen en vernieuwen van de democratie en het bestuur. D&B doet dat in de context van een samenleving die in beweging is en waarin er sporen zijn van democratische erosie. D&B legt de link tussen democratische en bestuurlijke vraagstukken en inhoudelijke opgaven als wonen, energietransitie en leefbaarheid en veiligheid. D&B ontwerpt wetgeving en beleid om instituties goed te laten functioneren. Ook biedt D&B concrete ondersteuning aan ambtsdragers die onder druk staan door bedreiging of maatschappelijke onrust. Tot slot valt ook het dossier rechtspositie van politieke ambtsdragers onder de directie D&B.

D&B heeft de volgende onderdelen:

- De afdeling Democratie (DEM) houdt zich bezig met de bescherming en vernieuwing van de democratische rechtsstaat. Voorbeelden hiervan zijn de verkiezingen, (lokale) politieke partijen, desinformatie en invloed en zeggenschap. Ook valt het dossier erkende talen (zoals het Fries) en het programma Slavernijverleden onder deze afdeling.
- De afdeling Inrichting Openbaar Bestuur (IOB). Centraal staat het decentraal bestuur. Het gaat om de inrichting van het decentraal bestuur, de toekomst van het openbaar bestuur, het functioneren van decentrale bestuurders en hun integriteit. De Wet op de Lijkbezorging is ook een dossier van deze afdeling.
- De afdeling Politieke Ambtsdragers en Weerbaarheid (PAW) houdt zich bezig met weerbaarheid van het decentraal bestuur tegen bedreiging en ondermijning, de aanpak maatschappelijke onrust en onbehagen, de integriteit van landelijke bestuurders en de toerusting van politieke ambtsdragers. De rechtspositie van politieke ambtsdragers valt ook onder deze afdeling.
- De uitvoeringsafdeling Ondersteuning Bestuur (OB). Deze afdelingborgt de succesvolle werkwijze van Zicht op Ondermijning structureel als beleidsinstrument. De Zichttop-methodiek ondersteunt decentrale bestuurders bij een meer datagedreven preventieve aanpak van ongewenste beïnvloeding en ondermijning. Naast de versterking van de informatiepositie richt de afdeling zich op de ontwikkeling van onder meer praktijkgericht beleid en handelingsperspectief.
- Het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) zet zich samen met het Rijk, gemeenten en andere lokale partijen via dit programma in om de leefbaarheid en veiligheid in de meest kwetsbare gebieden weer op orde te krijgen en bewoners weer perspectief te bieden. De inzet richt zich op twintig focusgebieden in negentien gemeenten.
- Het team maatschappelijke correspondentie beantwoordt inkomende vragen van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en dergelijke over het beleidsterrein van D&B en BFR.

1

2

3

4

5

6

7

DIRECTIE CONSTITUTIONELE ZAKEN EN WETGEVING

De directie Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW), met Wytze van der Woude als directeur, is de centrale juridische directie van het ministerie. De directie heeft drie taken: de vormgeving en het onderhoud van het Statuut, de Grondwet en de wetgeving die daaraan (mede) uitwerking geeft. Verder de totstandkoming van wet- en regelgeving, de verantwoordelijkheid voor juridische procedures en het geven van juridisch advies. CZW maakt eveneens de wet- en regelgeving over onderwerpen waarvoor BZK en VRO verantwoordelijk of bij betrokken zijn.

De volgende vier onderdelen maken deel uit van CZW:

Afdeling Constitutionele Zaken

De afdeling Constitutionele Zaken (CZ) staat onder leiding van Pien van den Eijnden en ontwikkelt beleid voor de vormgeving en het onderhoud van het Statuut en de Grondwet. Het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden regelt de verhoudingen tussen de landen van het Koninkrijk, de Grondwet vormt de juridische basis van het Nederlandse staatsbestel. De afdeling bereidt regeringsvoorstellen voor tot herziening van zowel het Statuut als de Grondwet en maakt wetgeving die daaraan nadere uitwerking geeft. Ook toetst Constitutionele zaken wetsvoorstellen en beleid aan grondrechten en stelt zij adviezen op over grondwettelijke aspecten van voorstellen van andere bewindspersonen die onder andere op de agenda van een onderraad of ministerraad staan.

Afdeling Wonen en Leefomgeving

De afdeling Wonen en Leefomgeving (W&L) staat onder leiding van Rachida Ahraoui en adviseert over wetten, algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen op alle gebieden die te maken hebben met wonen, bouwen, verduurzaming en ruimtelijke ordening. Ook houdt W&L zich bezig met de verdere ontwikkeling van het stelsel van de Omgevingswet. Zij adviseert hierover, toetst voorname voor wijzigingen die afkomstig zijn van andere bewindspersonen en zorgt voor afstemming en kwaliteitsborging. Ook ondersteunt W&L sinds 1 januari 2024 de regeringscommissaris Omgevingswet. Die werkt onder ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van VRO.

Afdeling Staatsinrichting en Bestuur

De afdeling Staatsinrichting en Bestuur (S&B) staat onder leiding van Marleen Jongeneel en adviseert, vervaardigt en behandelt voorstellen rondom wetgeving, algemene maatregelen van bestuur, staatsinrichting en democratie, kiesrecht, digitale overheid, arbeidsvoorraarden ambtenaren en de algemene wet bestuursrecht. Ook levert de directie technische bijstand bij initiatiefwetsvoorstellen van Kamerleden.

Afdeling Juridisch Adviseur

De afdeling Juridisch Adviseur (JA) staat onder leiding van Marco Langendoen en adviseert gevraagd en ongevraagd over politieke, bestuurlijke en bedrijfsvoeringsvraagstukken binnen BZK. JA is beschikbaar voor vertrouwelijke advisering in precaire dossiers, zoals kwesties die de integriteit van bewindspersonen of topambtenaren raken. JA behandelt bezwaarschriften en klachten, begeleidt bij het nemen van besluiten (bijv. op Woo- en AVG-verzoeken) en voert gerechtelijke procedures die tegen het ministerie worden ingesteld. Ook de inschakeling van de landsadvocaat gebeurt altijd in samenspraak met JA.

1

2

3

4

5

6

7

☰

◀

▼

3.2 DG Digitalisering en Overheidsorganisatie

Het directoraat-generaal Digitalisering en Overheidsorganisatie (DGDOO) werkt onder leiding van DG Eva Heijblom aan een overheid die publieke waarden vooropstelt. Dit is een duidelijk andere focus dan voorheen, na een periode waarin vooral de filosofie van new public management dominant was. Dit DG zet zich tevens in voor het realiseren van een overheid die flexibel georganiseerd is, die werkt aan de verdere ontwikkeling van één overheid en die goed werkgeverschap toont. Die publieke waarden zet dit DG ze ook centraal in de digitale transitie waarvoor de overheid - maar ook de samenleving als geheel - zich gesteld ziet.

De opgave voor het DG is tweeledig. Enerzijds is de opgave het vormgeven van een kwalitatief hoogwaardige rijksdienst. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor de impact die de overheid kan hebben door het goede voorbeeld te geven, bijvoorbeeld door duurzame en innovatieve inkoop, goede arbeidsvoorraarden voor ambtenaren en een open informatievoorziening aan het parlement en de samenleving. Anderzijds zet DGDOO zich in voor een digitalisering van overheid en samenleving vanuit de waarden die in de Grondwet zijn vastgelegd. Dit doet het DG bijvoorbeeld door te werken aan een inclusieve publieke (digitale) dienstverlening, door de ontwikkeling van een publieke *wallet* waarmee mensen meer regie over hun gegevens krijgen en door het waarborgen van mensenrechten bij het gebruik van algoritmen. De digitale transitie en een hoogwaardige rijksdienst zijn zo met elkaar verbonden; beide opgaven zijn gelijkwaardig aan elkaar.

Concreet zijn de kerntaken van DGDOO:

- Coördinatie van digitalisering door het economisch belang, de grondrechten en veiligheid bijeen te brengen en te borgen in de digitale driehoek BZK, EZK en J&V.
- Versterking van de Nederlandse rol in Europa op digitaliseringssgebied, zowel kwalitatief als kwantitatief.
- Doorontwikkeling van één rijkdienst en van een efficiënte en effectieve overheidsorganisatie, met toegevoegde waarde voor het primaire proces van de departementen.
- Bevorderen dat ICT binnen het Rijk optimaal en efficiënt wordt ingezet en kaders stellen voor de informatisering van het Rijk, alsook het instellen van het toezicht daarop.
- Zorgen voor een modern werkgeverschap dat inspeelt op veranderingen in de arbeidsmarkt en dat uitgaat van hoogwaardig ambtelijk vakmanschap.

1

2

3

4

5

6

7

Directie Ambtenaar en Organisatie

Ambtenaar en Organisatie (A&O), met Heleen Mosselman als waarnemend directeur, schept voorwaarden voor een goede organisatie en zorgt ervoor dat de ambtenaar – in een politiek-bestuurlijke context – goed kan presteren. Dat doet de directie door te werken aan een moderne, inclusieve, efficiënte en wendbare overheid, die de maatschappelijke opgave centraal stelt, grenzeloos samenwerkt en zorgt voor optimale dienstverlening aan burgers en bedrijven. Ambtelijk vakmanschap, integriteit, goede arbeidsvooraarden en duurzame inzetbaarheid staan daarin centraal.

Het werk van de directie is breed en afwisselend en speelt zich af in complexe bestuurlijke krachtenvelden. Het omvat zowel arbeidszaken voor de publieke en collectieve sector als beleid op het gebied van personeel en organisatie voor de rijksoverheid. Structurele taken omvatten gevoelige politiek-bestuurlijke dossiers zoals topinkomens, bescherming van klokkenluiders, instroom en behoud van mensen met een arbeidsbijzonderheid, integriteitsbeleid, de verantwoordelijkheid voor dossiers met een groot financieel belang (zoals de bekostiging van loonontwikkeling in de publieke sector, ABP-pensioen) en dossiers rond de bedrijfsvoering van het Rijk, zoals leren en ontwikkelen en shared serviceorganisaties.

A&O kent naast het algemene beleidswerk ook het programma Wet Bescherming Klokkenluiders en het programma Grenzeloos Samenwerken. In opdracht van het secretarissen-generaal-overleg (SGO) en naar aanleiding van de kabinetsreactie Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) werkt het programma aan een gedrag- en cultuurprogramma dat de riksmedewerkers helpt de beweging te maken naar een rijksoverheid die werkt vanuit de opgave, dat doet volgens de bedoeling en daar waar nodig grenzeloos samenwerkt. En die zodoende werkt aan het versterken van ambtelijk vakmanschap.

D Directie Digitale Samenleving

Digitale Samenleving (DS), geleid door waarnemend directeur Mark Vermeer, zet zich in voor een digitale transitie van de samenleving waarin iedereen mee kan doen en maatschappelijke opgaven beter worden aangegaan. De directie doet dit door burgers en ondernemers beter in staat te stellen de kansen van digitalisering te benutten en risico's van digitalisering te beperken. Het fundament voor de digitale transitie zijn de grondrechten en publieke waarden die we in Nederland kennen.

Voor DS is telkens de vraag: wat willen we dat digitale ontwikkelingen (digitalisering van de overheid, sociale media, grote platforms, AI, blockchain, quantum, etc.) doen voor onze samenleving? Daarbij staat niet de technologie centraal, maar juist de publieke waarden die met technologie kunnen worden versterkt door digitalisering te richten, te stimuleren en te reguleren. DS is verantwoordelijk voor het beleid, de kaders, de ontwikkeling en de integrale coördinatie van de digitalisering van de samenleving.

1

2

3

4

5

6

7

Directie Digitale Overheid

Digitale Overheid (DO) werkt onder leiding van directeur Mark Vermeer aan een slagvaardige, veilige en transparante digitale overheid, die de mens centraal stelt bij het realiseren van toegankelijke en betrouwbare dienstverlening en verantwoord datagebruik. De directie werkt daarbij nauw samen met de directie CIO Rijk. Het domein van de directie DO bestrijkt de generieke basisinfrastructuur, generieke voorzieningen en standaarden voor publieke dienstverlening en overheidsdata en het gebruik en hergebruik ervan.

Uitgangspunten zijn Europese kaders en de nationale strategie en plannen op het gebied van digitale samenleving, grondrechten en publieke waarden. De directie vertaalt uitgangspunten naar kaders en plannen voor de overheid, waarbij steeds de afweging gemaakt moet worden of technologische vernieuwingen voldoende borging hebben om overheidsbreed toegepast te kunnen worden en wat ervoor nodig is om dat op een goede manier te doen. DO is beleidsverantwoordelijk voor wetgeving die rechten van burgers en bedrijvenborgt bij digitalisering van overheidsdienstverlening.

DO werkt vanuit één overheidsgedachte aan de digitale transformatie.

Hierbij gaat het onder meer om:

- Verantwoord innoveren in dienstverlening van overheden aan burgers en bedrijven.
- Toegankelijkheid van overheidsinformatie.
- Toegankelijkheid, begrijpelijkheid en gebruikersvriendelijkheid van overheidsdienstverlening.
- (Her)gebruik van overheidsdata.
- Borgen van de digitale identiteit voor burgers in de publieke dienstverlening.

Directie Inkoop-, Faciliteiten, en Huisvestingsbeleid Rijk

Inkoop-, Facilitair en Huisvestingsbeleid Rijk (IFHR) staat onder leiding van André Weimar. Deze directie ontwikkelt beleid en kaders om een efficiënte, prettige, flexibele, duurzame en op de toekomst voorbereide werkomgeving te realiseren, waarin rijksofficieren goed kunnen samenwerken. Ook is IFHR centraal opdrachtgever van FMHaaglanden, de facilitair dienstverlener voor het Rijk, en opdrachtgever van de masterplanprojecten voor de kantoorhuisvesting van de rijksoverheid.

Daarnaast maakt IFHR beleid op het terrein van inkoop en aanbestedingen van het Rijk. De inkoopkracht van het Rijk is belangrijk bij het realiseren van duurzame transities, het inzetten van kwetsbare groepen en het realiseren van innovatie. Ook zet IFHR zich binnen heel DGDOO in voor datagedreven bedrijfsvoeringsbeleid. De directie zorgt ervoor dat beleidsmedewerkers van DGDOO op basis van feiten en cijfers sturing kunnen geven aan beleid en verantwoording kunnen afleggen aan de Tweede Kamer. Zo wordt de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk (JBR) vanuit IFHR gecoördineerd. In deze jaarrapportage wordt vastgelegd hoe het Rijk het voorgaande jaar heeft gewerkt aan de beleidsmatige ambities en de realisatie daarvan binnen het domein van de riksbrede bedrijfsvoering. Ieder jaar wordt in de maand mei op Verantwoordingsdag de JBR aan de Tweede Kamer aangeboden.

BVA Rijk

De BVA Rijk is verantwoordelijk voor het toezicht op de werking van de integrale beveiliging binnen de Rijksdienst en bewaakt het integrale karakter en de consistentie van de riksbrede (beveiligings-) kaders. De BVA Rijk en het Bureau BVA Rijk zijn beheersmatig ondergebracht bij de directie IFHR. De BVA Rijk rapporteert rechtstreeks aan de DGDOO.

Directie CIO Rijk

De directie CIO Rijk, met Art de Blaauw als directeur, bevordert de continuïteit, kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie van de digitalisering van de rijksoverheid. Bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat alle (rijks-) ambtenaren altijd en overal veilig kunnen (samen)werken. De directie bevordert informatiebeveiliging en privacy en wil 'I in het hart brengen' bij beleid en uitvoering, toezicht en handhaving en in de bedrijfsvoering.

CIO Rijk verbindt de onderdelen van de rijksoverheid door het opstellen van beleid en kaders en door toe te zien op de implementatie en de naleving hiervan. Daarnaast faciliteert de directie binnen de Rijksdienst ook kennisdeling en grenzeloos samenwerken tussen de ministeries en hun grote uitvoerders. Zo creëert de directie CIO Rijk publieke waarde, benutten rijksambtenaren de kansen van digitalisering en maken zij dagelijks het verschil in het werk van de overheid.

De I-strategie Rijk vormt de ruggengraat van de directie CIO Rijk: een meerjarige visie die aan de hand van tien thema's beschrijft waarop de CIO's van het Rijk de aankomende jaren de bijbehorende IV- en ICT-uitdagingen en daarmee prioriteiten zien.

Programma Open Overheid

In de kabinetsreactie Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvang-toeslag (POK) is een reeks van maatregelen aangekondigd die moeten leiden tot een meer open overheid. Deze hebben betrekking op de informatievoorziening aan parlement en samenleving (openheid is de standaard) en op de informatiehuishouding (de basis op orde). Ze beogen tevens het bereiken van meer ontspannen politiek-ambtelijke verhoudingen. Om te sturen op de samenhang van deze maatregelen en een goede invoering is het Rijksbrede programma Open Overheid ingericht. Dit programma bestaat uit drie sporen:

- De informatiehuishouding (voorheen: programma Open op Orde).
- Openbaarmaking op verzoek en actieve openbaarmaking, waaronder de informatievoorziening aan het parlement (artikel 68 Grondwet) en aan eenieder (Wet open overheid).
- De nieuwe Archiefwet (deze is belegd bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap).

Het programma Open Overheid wordt geleid door waarnemend directeur Jacqueline Rutjens en is de verbindende schakel tussen alle activiteiten.

1

2

3

4

5

6

7

3.3 DG Koninkrijksrelaties

Het directoraat-generaal Koninkrijksrelaties (DGKR), met Roald Lapperre als directeur-generaal, zorgt voor de samenwerking met het Caribisch deel van het Koninkrijk. DGKR adviseert de verantwoordelijke bewindspersoon op het terrein van de verhoudingen tot de landen en de openbare lichamen. Daarnaast is dit directoraat-generaal verantwoordelijk voor wettelijk verankerde taken op het gebied van de Koninkrijksrelaties.

Foto: Rijksdienst Caribisch Nederland

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit de vier landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Caribisch Nederland bestaat uit de drie openbare lichamen: Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De zes eilanden samen vormen het Caribisch deel van het Koninkrijk.

DGKR coördineert de samenwerking tussen Nederland en de andere landen binnen het Koninkrijk, maar ook tussen de rijksoverheid en de openbare lichamen. DGKR bestaat uit een onderdeel 'Caribisch Nederland' en een onderdeel 'Landen'. Beide onderdelen hebben een eigen directeur.

1

2

3

4

5

6

7

Caribisch Nederland

Het onderdeel Caribisch Nederland (CN) wordt geleid door directeur René Bagchus. Dit onderdeel richt zich op het verbeteren van de samenwerking tussen ‘Europees Nederland’ en ‘Caribisch Nederland’. De openbare lichamen kennen geen provincielag en vallen daardoor rechtstreeks onder het Rijk. Aangezien maatschappelijke opgaven op de eilanden vaak complex zijn en meerdere beleidsterreinen beslaan, is een integrale, riksbrede aanpak en coördinatie cruciaal voor het voeren van effectief beleid. De verantwoordelijkheid voor de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: WolBES) en de Wet financiënn openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: FinBES) vormt de basis voor deze aanpak. Het ministerie van BZK draagt daarnaast zorg voor de verstrekking van de vrije uitkering aan Bonaire, Saba en Sint Eustatius ten behoeve van de uitvoering van hun taken.

Maatwerk is hier leidend. Zo bevatten de bestuurlijke afspraken die met Saba en Sint Eustatius in november 2023 zijn gemaakt de belangrijkste prioriteiten van de openbare lichamen én van het Rijk. DGKR coördineert door middel van deze afspraken de inzet van de Haagse departementen en let op het effect in de uitvoering. Voor Bonaire zijn deze bestuurlijke afspraken eind mei 2024 getekend. Voor Sint Eustatius ligt er gezien de bestuurlijke ingreep een additionele taak: de voortgang op de Wet herstel voorzieningen Sint Eustatius. Deze wet vervalt per 1 september, en wordt door DGKR bevorderd en gemonitord. Hierover wordt halfjaarlijks gerapporteerd aan de Eerste en Tweede Kamer. Nu in april 2024 een gezaghebber is benoemd, zal de laatste voortgangsrapportage worden opgesteld.

DGKR onderhoudt nauw contact met het bestuur op de eilanden. Samen werken zij aan de versterking van het lokale bestuur door te investeren in de bestuurs- en uitvoeringskracht van de openbare lichamen. Zo biedt DGKR opleidingen voor bestuurders en ambtenaren aan. Ook ondersteunt het de samenwerking tussen de openbare lichamen en Europees Nederlandse gemeenten om gericht capaciteit in te zetten in Caribisch Nederland of om tot uitwisseling van ambtenaren te komen.

De Riksvertegenwoordiger

De Riksvertegenwoordiger voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (met als waarnemer Jan Helmond) vormt de schakel tussen de riks-overheid (in Den Haag) enerzijds en de drie openbare lichamen in Caribisch Nederland anderzijds. Vanwege de bestuurlijke ingreep op Sint Eustatius voert de Riksvertegenwoordiger zijn taken en bevoegdheden daar nu niet uit.

De Riksvertegenwoordiger heeft onder meer als taken het bevorderen van de samenwerking in Caribisch Nederland en het Rijk, het waarborgen en bevorderen van goed bestuur en het toezicht houden op bepaalde besluiten van de eilanden. Ook is de Riksvertegenwoordiger voor de gezaghebber beschikbaar als tussenpersoon bij veiligheidsvraagstukken zoals een brand, een ramp of een crisis.

Landen

De inrichting van het Koninkrijk wordt geregeld door het Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden. Dit gaat uit van autonomie van de vier landen, maar omvat ook taken voor het Koninkrijk als geheel, evenals bepalingen over het waarborgen van fundamentele mensenrechten en vrijheden, deugdelijkheid van bestuur en rechtszekerheid door het Koninkrijk. Naast de ministers van Nederland nemen drie gevormachte ministers namens respectievelijk Aruba, Curaçao en en Sint Maarten zitting in de Riksministraad.

Alle onderwerpen die niet als Koninkrijksaangelegenheid in het Statuut zijn bestempeld, zijn landsaangelegenheden. Landen kunnen ervoor kiezen om formeel of informeel samen te werken. De aangelegenheden van het Koninkrijk zijn onder meer buitenlandse betrekkingen, de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk. Er is daarom voor het hele Koninkrijk één minister van Buitenlandse Zaken en één minister van Defensie. Ook de ambassades, consulaten en missies werken voor het hele Koninkrijk. DGKR heeft een coördinerende, faciliterende en ondersteunende rol op Koninkrijksbeleid. Directeur Landen is Saskia de Reuver.

Kabinetten van de Gouverneur

De Caribische landen hebben elk een eigen Gouverneur, die enerzijds de regering van het Koninkrijk vertegenwoordigt (Koninkrijksorgaan) en anderzijds de Koning vertegenwoordigt als hoofd van het betreffende land (landsorgaan). Als koninkrijksorgaan waakt de Gouverneur over het belang van het Koninkrijk en toetst hij landsbesluiten aan onder andere hogere wet- en regelgeving. Iedere Gouverneur heeft een eigen kabinet dat functioneert als zijn ambtelijke secretariaat en dat hem ondersteunt bij het verrichten van zijn taken, zowel op rijksniveau als op landsniveau. Het kabinet vervult een informerende, initiërende en adviserende rol voor de Gouverneur over beleid, wetgeving en uitvoering. Aan het hoofd van het Kabinet van de Gouverneur staat een directeur. Het ministerie van BZK stelt mensen en middelen aan de kabinetten beschikbaar en heeft een beheersmatige verantwoordelijkheid voor de kabinetten. Dit laatste houdt in dat de directeuren van de kabinetten verantwoording afleggen aan het ministerie op grond van het Besluit financiën en personeel Kabinetten van de Gouverneurs en het organisatiebesluit BZK. De Gouverneur van Aruba is Alfonso Boekhoudt, de Gouverneur van Curaçao is Lucille George-Wout en de Gouverneur van Sint Maarten is Ajamu Baly.

Colleges financieel toezicht

Er zijn drie Colleges financieel toezicht, te weten het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft), het College Aruba financieel toezicht (CAft) en het College financieel toezicht BES (Cft BES), die toezicht houden op de overheidsfinanciën van respectievelijk Curaçao en Sint Maarten, Aruba en de openbare lichamen in Caribisch Nederland. De Colleges, waarvan Lidewijde Ongeling voorzitter is, zijn gericht op het realiseren van het gemeenschappelijke doel van alle overheden binnen het Koninkrijk der Nederlanden: het bewerkstelligen van een duurzame financiële overheidshuishouding. Zij hebben een signalerende en adviserende rol. De Colleges worden ondersteund door een gemeenschappelijk secretariaat. Het ministerie van BZK stelt mensen en middelen aan de colleges beschikbaar.

Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba, Curaçao en Sint Maarten

Als voorpost van de Nederlandse overheid draagt de Vertegenwoordiging van Nederland op Aruba, Curaçao en Sint Maarten (VN-ACS) bij aan het goed onderling samenwerken en een constructieve en transparante politiek-bestuurlijke relatie. De voorposten vertegenwoordigen Nederland bij de regeringen van deze landen. Aan het hoofd van de Vertegenwoordiging staat de vertegenwoordiger van Nederland in Aruba, Curaçao en Sint Maarten, Edson Hato. De vertegenwoordiging heeft een vestiging in elk van de drie landen.

1

2

3

4

5

6

7

3.4 DG Algemene Bestuursdienst

De Algemene Bestuursdienst (ABD) is in het leven geroepen om de kwaliteit van de top van de rijksoverheid te waarborgen en om samenwerking tussen verschillende departementen en overheidsorganisaties te bevorderen.

De ABD omvat de circa 1.900 managementfuncties in schaal 15 en hoger. Dit zijn uiteenlopende functies in beleid, uitvoering en toezicht:

- Topmanagementgroep (TMG) (schaal 18-19): dit zijn de (plv.) secretarissen-generaal, (programma)directeuren-generaal, inspecteurs- generaal, hoofd- of algemeen directeuren van grote uitvoerende diensten, directeuren van planbureaus, consultants van ABTOPConsult, vergelijkbare functies zoals thesaurier-generaal en de NCTV. De TMG bestaat uit 102 functies.
- ABD-topmanagers (schaal 16-18): deze groep bestaat uit plaats-vervangend directeuren-generaal, (plaatsvervangend) directeuren, programma- of projectdirecteuren en vergelijkbare managementfuncties bij de departementen. Dit zijn in totaal 668 functies.
- ABD-managers (schaal 15): Deze groep bestaat uit directeuren, afdelingshoofden, divisiehoofden, projectmanagers en vergelijkbare managementfuncties bij de departementen. Dit zijn in totaal 1.102 functies.

Ambtenaren op deze functies worden ABD'ers genoemd. ABD'ers zijn in dienst van hun departement, met uitzondering van de TMG'ers. De minister van BZK is werkgever van de leden van de TMG. Namens de minister voert het directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst deze taken uit.

Directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst

Het directoraat-generaal Algemene Bestuursdienst (DGABD) telt circa 125 medewerkers (fte) en staat onder leiding van directeur-generaal Bram de Klerck. Het is de managementdevelopmentorganisatie voor de ABD.

Het DG heeft twee kernactiviteiten: het faciliteren van de werving en ondersteuning bij selectie voor ABD-functies en het ontwikkelen van ABD'ers. Het DG zorgt daarnaast voor de jaarlijkse ‘schouw’, waarmee het kijkt naar de ontwikkeling van individuele ABD'ers, van het team en de omgeving en van de Algemene Bestuursdienst als geheel. Zo bevordert het DG de kwaliteit van topambtenaren. DGABD werkt aan de hand van de rijksbrede visie op publiek leiderschap.

Onder het DG valt ook ABTOPConsult, een adviesgroep die in 2010 is opgericht en bestaat uit ervaren topambtenaren die snel inzetbaar zijn bij complexe en/of urgente vraagstukken, van onderzoek en advies tot interim-functievervulling. ABTOPConsult (TOP staat voor Tijdelijke Opdrachten Projecten & programma's) maakt alleen voor wat betreft bedrijfsvoering onderdeel uit van het DG. De ‘inhuizing’ bij het DG is van praktische aard en heeft geen inhoudelijke bedoeling als MD-instrument of sturingsinstrument. De directeur van ABTOPConsult, Peter Hennephof, legt geen verantwoording af aan de directeur-generaal, behalve op het gebied van bedrijfsvoering.

1

2

3

4

5

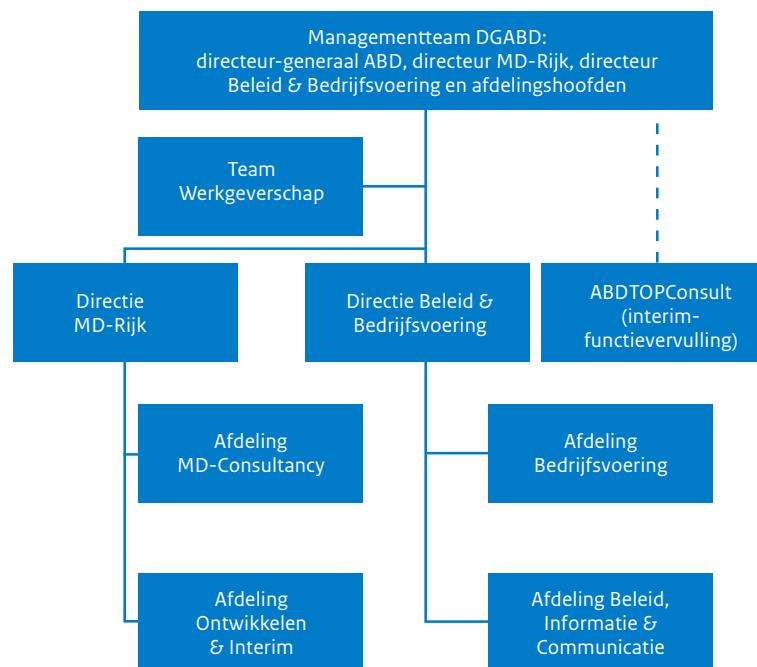
6

7

Opbouw DGABD

De directeur-generaal ABD is verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen van de organisatie. Daartoe heeft DGABD de volgende structuur:

Staand beleid en lopende zaken

Het DG heeft de afgelopen jaren onder meer ingezet op het realiseren van meer continuïteit in de ambtelijke top (langere functieduur), het stimuleren van voldoende (domein)specifieke kennis die nodig is voor een topfunctie en het vergroten van de diversiteit van de ABD. Tegelijkertijd werkt het DG, naar aanleiding van een externe visitatie, aan maatregelen om de impact van het werk te vergroten.

De visitatiecommissie concludeert dat het DG de afgelopen jaren veel heeft verbeterd, maar dat het nog niet toereikend is om de ambities op relevante thema's waar te kunnen maken. Om meer impact te hebben is het nodig om het ABD-stelsel en de rol van het DG te verstevigen. Relevantie partners van het DGABD zijn hierbij het SGO, het DGDOO en de topmanagementgroep (TMG). Met deze partners wordt bezien welke maatregelen passend zijn om effectiever te werken aan gedeelde ambities en een goed functionerende overheid.

Beleidsverantwoordelijkheid BZK en andere partijen

Organisatorisch valt het DG onder het ministerie van BZK. Hiermee is de samenhang geborgd met de beleidsverantwoordelijkheid van BZK voor de kwaliteit van het openbaar bestuur en het organisatie-en personeelsbeleid voor de Rijksdienst (DG Digitalisering en Overheidsorganisatie). De minister van BZK is verantwoordelijk voor het ABD-stelsel binnen de hele rijksoverheid. Om die reden heeft de directeur-generaal op de werkterreinen van het DG een onafhankelijke positie binnen BZK met een rechtstreekse verantwoordingslijn naar de minister van BZK. In de praktijk legt de directeur-generaal belangrijke ambtelijke besluiten over de werking van het stelsel voor aan het overleg van secretarissen-generaal (SGO), dat als zodanig als opdrachtgever fungeert.

3.5 DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – SSO's

Het directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk - Shared Service Organisaties (DGVBR - SSO's) wordt geleid door Ronald Barendse, die de functie van pDG vervult.

De SSO's voeren departementsoverstijgende taken uit op het gebied van de bedrijfsvoering van het Rijk. Dit zijn de Riksorganisatie voor Informatiehuishouding, FMHaaglanden, Shared Service Center-ICT (SSC-ICT), Organisatie en Personeel Rijk (O&P Rijk), Organisatie Bedrijfsvoering en Financiën (OBF), Rijksinkoopsamenwerking (RIS), Riksorganisatie Beveiliging en Logistiek (RBL) en de Riksorganisatie voor Ontwikkeling Digitalisering en Innovatie (ODI).

Shared Service Organisaties

Riksorganisatie voor Informatiehuishouding

De Riksorganisatie voor Informatiehuishouding (RvIHH) is hét expertise- en dienstencentrum informatiehuishouding en archivering van het Rijk. Met kennis en kunde leveren ze passende, innovatieve en generieke diensten voor de IHH-opgave. De behoefte van de afnemers staat daarbij centraal. Vanuit een integrale benadering en met generieke diensten zorgen ze voor de creatie, ordening en het doorzoekbaar en opvraagbaar maken van informatie. Altijd binnen wettelijke en juridische kaders.

Dit doen ze met meer dan 500 medewerkers vanuit vier locaties in Nederland. Sinds 1 mei 2024 is de naam van de organisatie gewijzigd van Doc-Direkt naar de Riksorganisatie voor Informatiehuishouding. Een nieuwe rol en positionering

binnen het Rijk. Onder leiding van Dany Venema richt de organisatie zich de komende jaren op de ontwikkeling van de productstrategie en het verstevigen van een professionele dienstverlening. Hierbij staat de ontwikkeling van de menselijke kant hoog in het vaandel. Vanuit de uitvoering draagt de RvIHH actief bij om het vertrouwen tussen samenleving en Rijk te versterken.

FMHaaglanden

FMHaaglanden (FMH) wordt geleid door directeur Pablo Hunnego. Er werken 605 collega's (fte). Samen met de collega's van SSC-ICT en het RVB zorgen zij voor de werkplekken, de voorzieningen en het beheer van rijkskantoren voor ruim 40.000 ambtenaren in de regio Den Haag. FMH is ook verantwoordelijk voor het vervoer van de ambtelijke top en bewindspersonen. FMH voert het interdepartementale kunstbeleid uit, en verzorgt het kunstadvisie en de kunstinrichting voor rijkskantoren in heel Nederland, inclusief de werkkamers van de bewindspersonen.

Samen met de andere facilitaire rijksdienstverleners richt FMH zich op thema's als duurzaamheid, hybride werken en innovatie. Hiermee draagt FMH bij aan de riksbrede doelstellingen op deze onderwerpen. FMH heeft de ambitie om in 2030 een volledig circulaire facilitaire dienstverlener te zijn, met een neutrale CO₂-impact, en werkt er hard aan om dat doel te bereiken.

SSC-ICT

Shared Service Center-ICT (SSC-ICT) is een riksbrede ICT-dienstverlener geleid door Klaas Verberg. Met 1083 medewerkers (fte) levert SSC-ICT een breed pakket aan producten en diensten, zoals vaste en mobiele werkplekservices, riksbrede voorzieningen (zoals Rijksportaal), hosting en housing van bedrijfsspecifieke applicaties, enterprise resource planning (ERP) services (zoals SAP, Oracle en Exact) en secure IT-services. Momenteel maakt SSC-ICT ook het doorontwikkelen van hybride werken mogelijk. Dit SSC verzorgt de ICT van de ministeries van BZK, BZ, FIN, IenW, JenV, SZW en VWS.

1

2

3

4

5

6

7

SSC-ICT werkt momenteel aan verbetering door haar klantgerichtheid te verhogen, de dienstverlening te optimaliseren en moderniseren, de digitale weerbaarheid te versterken en talent en organisatie verder te ontwikkelen.

Organisatie en Personeel Rijk

Organisatie en Personeel Rijk (O&P Rijk), geleid door Marijke van den Broek, is de HR-dienstverlener voor de rijksoverheid. Het biedt met bijna 1.100 medewerkers (fte) een breed scala aan diensten op het gebied van organisatie en personeel, waaronder loopbaan- en talentontwikkeling, de banenafspraak, salarisuitbetaling en bedrijfszorg. Als shared service organisatie en agentschap ondersteunt O&P Rijk zowel ministeries als andere rijksonderdelen, zoals uitvoeringsorganisaties, agentschappen, zbo's en Hoge Colleges van Staat. Het onderdeel Binnenwerk richt zich op het creëren van banen voor mensen met een doelgroepindicatie, conform de Wet banenafspraak.

O&P Rijk is bezig met een fusieproces en werkt aan de inrichting van de business-units Informatievoorziening (IV) en Informatietechnologie (IT), evenals een meerjarig programma voor de modernisering van het HR IT-systeemlandschap. De organisatie streeft ook naar integraal klant- en relatiemanagement en het 'toekomstproof' maken van het productenportfolio om aan te blijven sluiten bij klantvraagstukken.

O&P Rijk werkt op verschillende locaties in Nederland. Een deel van de dienstverlening wordt uitgevoerd door lokale medewerkers op Bonaire.

Organisatie Bedrijfsvoering en Financiën

Organisatie Bedrijfsvoering en Financiën (OBF) wordt geleid door Vikash Sewkaransing en telt 116 medewerkers (fte). OBF adviseert, voert uit en ondersteunt in bedrijfsvoering en financiële processen. Dit gebeurt op gebied van in-, door- en uitstroom, boekhouding, crediteuren- en debiteurenadministratie, projectadministratie, functioneel beheer, communicatie, informatiebeveiliging en privacy en ondersteuning op het gebied van CIO Office. OBF streeft naar het ontzorgen van agentschappen op al deze onderdelen en werkt aan de verdere inrichting, doorontwikkeling, professionalisering en overige verbetering van de dienstverlening

Rijksinkoopsamenwerking

De rijksoverheid koopt jaarlijks voor circa € 18 miljard in. Ooit gebeurde dat via circa 350 inkooppunten, tegenwoordig via circa twintig inkooporganisaties. Dat zorgt voor een hoge professionaliteit en maakt dat ze efficiënt en effectief kunnen werken.

Rijksinkoopsamenwerking (RIS) is één van die inkooporganisaties. Richard Lennartz is de directeur. Voor zes ministeries, waaronder BZK, doet de RIS de Europese aanbestedingen, enkele daarvan zijn voor de hele rijksoverheid. Daarnaast verzorgt de RIS ook andere soorten inkooptrajecten, evenals diverse met goed inkopen samenhangende werkzaamheden. Denk hierbij aan het:

- Beheren van de contracten (d.w.z. administratie op orde) en het managen van de contracten tijdens de looptijd: leveranciers en opdrachtgever helpen de afspraken uit de contracten na te komen.
- Beheer van primaire inkoopapplicaties en van inkoopportalen.
- Adviseren over complexe vraagstukken en het leiden van ontwikkelprojecten.

De RIS telt 156 medewerkers (fte) en is een toonaangevende organisatie binnen de publieke sector. De RIS is een van de initiatoren om de regeldruk en bureaucratie bij de inkoop verder terug te dringen, en zo de toegang voor het MKB te vereenvoudigen.

1

2

3

4

5

6

7

≡

▲

▼

Rijksorganisatie Beveiliging en Logistiek

Rijksorganisatie Beveiliging en Logistiek (RBL) is de riksleverancier voor twee vitale processen binnen de rijksoverheid: beveiliging van vooral rikslocaties en rijksevenementen en het transport van vertrouwelijke en gerubriceerde zendingen. Er werken 682 mensen (fte). Boudewijn van Nus is de directeur.

- De Rijksbeveiliging (RBO) levert (rijs)beveiligers die ingezet worden bij onder meer pandbeveiliging (op meer dan 450 locaties door heel Nederland), bezetting van de (gemeenschappelijke) centrale meldkamer, alarmopvolging, evenementen en persoonsbeveiliging. In de uitvoering werkt RBO samen met particuliere beveiligingsorganisaties. De Rijksbeveiliging voert daarbij regie op de voorwaarden en de wijze waarop de werkzaamheden worden uitgevoerd.
- De Rijkslogistiek (IPKD) levert logistieke diensten voor de rijksoverheid. Van vertrouwelijke, gerubriceerde riksdocumenten tot aan bijzonder vervoer. Hieronder vallen ook de bezorging van bepaalde riksdocumenten aan burgers, zoals gerechtelijke brieven. Een deel van de dienstverlening wordt onder regie van de Rijkslogistiek door een particuliere koeriers- en transportdienst uitgevoerd.

Rijksorganisatie voor Ontwikkeling Digitalisering en Innovatie

Rijksorganisatie voor Ontwikkeling Digitalisering en Innovatie (ODI) bouwt mee aan een goed functionerende overheid voor de toekomstige generaties. Dit doet zij door krachtige denkers en doeners in te zetten op het gebied van organisatieontwikkeling, digitalisering en innovatie. Met kennis en realisatiekracht werkt ODI samen met haar opdrachtgevers aan belangrijke maatschappelijke vraagstukken, het versterken van organisaties en teams en bevordering van digitalisering en innovatie. ODI telt zo'n 750 medewerkers (fte) en staat onder leiding van Richard Vielvoorde.

3.6 DG Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Voor een sterke en levendige democratie is bescherming van de democratische rechtsorde en de nationale veiligheid essentieel. Deze bescherming is de kerntaak van de AIVD.

De AIVD onderzoekt de belangrijkste dreigingen tegen Nederland, veelal in intensieve samenwerking met de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, de MIVD.

De AIVD valt als directoraat-generaal onder de verantwoordelijkheid van de minister van BZK. De MIVD valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van Defensie. In de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv 2017) is vastgelegd dat de AIVD zes hoofdtaken heeft, de A t/m F-taken:

- A. onderzoek doen naar organisaties en personen die een dreiging vormen;
- B. veiligheidsonderzoeken uitvoeren;
- C. veiligheidsmaatregelen bevorderen;
- D. inlichtingen over het buitenland inwinnen;
- E. dreigings- en risicoanalyses opstellen;
- F. naslag doen naar bepaalde personen en organisaties.

De AIVD is opgedeeld in vier directies en een centrale staf. Het managementteam bestaat uit de DG (Erik Akerboom), de plaatsvervangend DG (Simone Smit) en de directeuren van de vier directies.

1

2

3

4

5

6

7

Directie Inlichtingen

De directie Inlichtingen verricht onderzoek, exploiteert informatie en mobiliseert derden om de democratische rechtsorde en de staatsveiligheid te beschermen, de veiligheid te bevorderen en een bijdrage te leveren aan de vorming van het buitenlands beleid van de Nederlandse overheid.

Unit Veiligheidsonderzoeken

De unit Veiligheidsonderzoeken beschermt de nationale veiligheid door veiligheids-onderzoeken uit te voeren naar personen die een vertrouwensfunctie (willen) vervullen. Ook adviseert de unit ministers bij het aanwijzen van vertrouwensfuncties op hun beleidsterrein.

Unit Weerbaarheid

De unit Weerbaarheid biedt handelingsperspectief aan de rijksoverheid, vitale sectoren en bedrijfsleven bij de bescherming van de nationale veiligheid, met name bij de bescherming van vertrouwelijke digitale informatie en de continuïteit van de ICT bij vitale processen.

Directie Operatiën

De directie Operatiën voert operationele activiteiten uit ten behoeve van onderzoeken van de directie Inlichtingen. Dit varieert van het doorzoeken van een woning, observeren van een target en het openen van een brief tot technisch- operationele werkzaamheden of het ontwikkelen en plaatsen van afluisterapparatuur.

Joint Sigint Cyber Unit

In de gezamenlijke Joint Sigint Cyber Unit (JSCU) bundelen de AIVD en MIVD mensen en middelen op het gebied van Signals intelligence (Sigint) en cyberactiviteiten. Met het onderscheppen van (tele)communicatie ondersteunt de JSCU teams die onderzoek doen naar bedreigingen voor Nederland en de Nederlandse krijgsmacht.

Directie Data en Informatievoorzieningen (I&V)

De directie Data en Informatievoorzieningen draagt bij aan de bescherming van de veiligheid van Nederland door het leveren van passende oplossingen aan afnemers binnen de AIVD en de MIVD op het gebied van informatievoorziening, data en infrastructuur.

Directie Bedrijfsvoering

De directie Bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor het leveren van producten en diensten op het gebied van interne dienstverlening.

Centrale Staf

De centrale staf levert advies en ondersteuning aan het management en de organisatie op het gebied van politiek-bestuurlijke aangelegenheden, integrale beveiliging, juridische zaken, communicatie en control.

1

2

3

4

5

6

7

Toetsing, toezicht en parlementaire controle

Voor de inzet van een aantal specifieke bijzondere bevoegdheden van de AIVD moet toestemming worden gevraagd aan de minister van BZK (in het zgn. lastenmoment). Na akkoord van de minister, wordt de inzet voorgelegd aan de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB), zij toetsen of de toestemming van de minister rechtmatig is verleend. De TIB is een onafhankelijke commissie die onder het ministerie van Algemene Zaken valt.

Tijdens en na afloop van inzet van bevoegdheden, houdt de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) toezicht op de inzet van bevoegdheden of op andere werkzaamheden van de AIVD. De CTIVD is belast met het algehele rechtmatigheidstoezicht (niet bindend) op de diensten en kijkt naar de rechtmatigheid van de uitvoering van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv 2017) en de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo). De CTIVD krijgt met de inwerkingtreding van de Tijdelijke wet onderzoeken naar landen met een offensief cyberprogramma, ook de bevoegdheid om bindend toezicht te houden op de inzet van een aantal bevoegdheden.

Uitgangspunt is dat de regering informatie ten behoeve van de parlementaire controle over de AIVD (en de MIVD) zoveel mogelijk in het openbaar aan de Tweede Kamer verstrekt. Omdat dit vanwege de rubricering van de informatie niet altijd mogelijk is, is in de Tweede Kamer de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) belast met de parlementaire controle op de geheime aspecten van het werk van de AIVD en de MIVD. De CIVD neemt kennis van staatsgeheime informatie, en vergadert daarover in beslotenheid.

4 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

4.1	DG Volkshuisvesting en Bouwen	45
4.2	DG Ruimtelijke Ordening	46
4.3	DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – RVB	49

1
2
3

4

5

6

7

4.1 DG Volkshuisvesting en Bouwen

Goed wonen is cruciaal voor het welzijn en leven van mensen. Het directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen (DGVB) zet zich onder aanvoering van directeur-generaal Chris Kuijpers in voor het realiseren van voldoende passende, betaalbare, toekomstbestendige en duurzame woningen in een leefbare omgeving. Hiertoe werkt DGVB intensief samen met andere directoraten-generaal, andere departementen, medeoverheden, woningcorporaties, maatschappelijke organisaties en marktpartijen.

Het directoraat-generaal Volkshuisvesting en Bouwen bestaat uit de directies Woningbouw, Wonen en Bouwen en Energie. Daarnaast is er het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV), dat zich richt op de brede ontwikkeling van twintig stedelijke focusgebieden. Dit programma valt organisatorisch onder het DGOBDR, maar beleidsmatig onder DGVB.

Directie Woningbouw

De directie Woningbouw (WB) werkt, met Marja Appelman als directeur, aan de beschikbaarheid van voldoende en tegelijk betaalbare woningen op de juiste locaties. Het doel is tot een woningaanbod te komen dat zowel kwalitatief als kwantitatief in balans is met de woningbehoefte. Hierbij wordt nauw samengewerkt met alle relevante betrokkenen. Om deze samenwerking te faciliteren en de uitvoering van woningbouw steviger te ondersteunen wordt de directie Woningbouw opgedeeld in twee directies, elk met een eigen focus.

Directie Wonen

Het vergroten van de toegankelijkheid en betaalbaarheid van de woningvoorraad is een belangrijke kerntaak van de directie Wonen (WN). Deze directie, waarvan Hans Ton de directeur is, werkt aan concrete beleidsvoorstellingen en wetgeving op het gebied van huurwoningen, koopwoningen en fiscaliteit. De betaalbaarheid van woningen voor lage- en middeninkomens en beleid op aandachtsgroepen staan hierbij centraal. Hierbij wordt nauw samengewerkt met woningcorporaties. Ook de koop- en kapitaalmarkt (inclusief de rol van beleggers) is een aandachtsgebied van de directie Wonen. Dit betreft de systematische (financiële) wereld van volkshuisvesting, van hypotheken tot aan fiscale maatregelen. Met monitoring, het beschikbaar en inzichtelijk maken van data en het inrichten van onderzoeksprogramma's ondersteunt de directie Wonen ook de andere directies van DGVB.

Directie Bouwen en Energie

De directie Bouwen en Energie (B&E) staat onder leiding van (waarnemend) directeur Jan van Beuningen en werkt aan een toekomstbestendige en duurzame gebouwde omgeving. Dit doet zij door het faciliteren en stimuleren van klimaatadaptatie en de verduurzaming van alle woningen (nieuw en oud) en ander vastgoed in Nederland. Primair aandachtsgebied is het op betaalbare wijze realiseren van de energietransitie in de gebouwde omgeving, onder meer door aanpassing van de regelgeving, het wijkgericht aardgasvrij maken van woningen en het aanjagen van innovatie en arbeidsproductiviteit in de sector. De directie werkt hierbij intensief samen met het ministerie van EZK. Het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie valt onder de directie en ondersteunt gemeenten bij de uitvoering van de transitie. Ook bewaakt de directie de bouwkwaliteit door het stellen van eisen rondom veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en bruikbaarheid. In de komende decennia zal funderingen en funderingsschade een groot en complex thema worden. De directie vervult een belangrijke rol in het opzetten van een nationale aanpak van deze problematiek.

4.2 DG Ruimtelijke Ordening

Het directoraat-generaal Ruimtelijke Ordening (DGRO) draagt zorg voor een rechtvaardige verdeling van ruimte. Nederland staat immers voor grote opgaven zoals het omgaan met klimaatverandering, het zorgen voor voldoende woningen voor een groeiende bevolking en het realiseren van economische groei. Al deze opgaven vragen om ruimte, terwijl die ruimte in ons land schaars is.

Tegelijk willen we dat Nederland een land blijft waarin mensen zich thuis voelen, met behoud van onze hoge kwaliteit van leven. Daarom is krachtige regie nodig op de kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast speelt het wettelijk stelsel van de Omgevingswet, het digitaal stelsel Omgevingswet en het stelsel van ruimtelijke informatie een belangrijke rol. Voor deze opgaven wordt constant de samenwerking gezocht met andere departementen, medeoverheden en andere belangrijke stakeholders.

Het directoraat-generaal bestaat uit drie directies:

- Directie Ruimtelijk Beleid
- Directie Ruimtelijke Ontwikkeling
- Programmadirectie Aan de slag (Omgevingswet)

Directie Ruimtelijk Beleid

Bij de directie Ruimtelijk Beleid, met als directeur Irene Jansen, ligt de nadruk op de ontwikkeling van beleid over de wijze waarop de nationale regie op de ruimtelijke inrichting vorm krijgt. Ook wordt de politieke besluitvorming hierover binnen deze directie voorbereid.

De directie Ruimtelijk Beleid telt vier afdelingen:

- NOVI (Nationale Omgevingsvisie) stuurt op de samenhang tussen beleidsvelden die een grote impact hebben op de fysieke leefomgeving en ontwikkelt hierop beleid. Vanwege de toenemende druk vanuit allerlei sectoren wil de rijksoverheid meer regie nemen op de toekomstige ontwikkeling van de leefomgeving en een efficiënte en kwalitatief goede inrichting van Nederland. Daarom werkt deze afdeling aan de nieuwe Nota Ruimte. Naar verwachting zal de Kamer nog voor het zomerreces van 2024 een voorontwerp van deze nieuwe nota ontvangen.
- Kennis, monitoring en evaluatie, data, informatie en digitalisering zijn essentiële instrumenten voor de ontwikkeling, doorwerking en uitvoering van beleid op het gebied van de leefomgeving. Met deze middelen kunnen we bepalen of wetten werken en beleidsdoelstellingen worden gehaald en of er moet worden bijgestuurd. De afdeling Kennis en Informatie jaagt het gebruik van kennis en informatie aan en draagt zorg voor de infrastructuur die nodig is om in al die kennis en informatie te voorzien.
- Bestuurlijke regie en Communicatie houdt zich bezig met de strategisch-tactische advisering over grotere ruimtegerelateerde politieke vraagstukken, de organisatie van de interbestuurlijke en interdepartementale besluitvorming, de coördinatie van de contacten met de Tweede Kamer, internationale samenwerking en communicatie.
- Juridisch Instrumentarium en Omgevingswet legt beleid juridisch vast voor het ruimtelijke domein en levert daarmee een bijdrage aan het op de juiste wijze realiseren van dit beleid. Tevens geeft de afdeling juridisch invulling aan de stelselverantwoordelijheid van het ministerie voor de Omgevingswet.

Directie Ruimtelijke Ontwikkeling

De directie Ruimtelijke Ontwikkeling richt zich, onder leiding van directeur Adrian Los, op de ruimtelijke veranderingen in Nederland en de ruimtelijke kwaliteit die we daarbij willen bereiken. De focus ligt op regievoering en beleidsdoorwerking in het ruimtelijke domein naar andere departementen, provincies en de zogeheten NOVEX-gebieden. Dit zijn zestien gebieden waarin grote ruimtelijke veranderingen gaan plaatsvinden door verstedelijking, wijzigingen in het landelijk gebied en de energieopgaven. Er wordt nauw samengewerkt met de directie Ruimtelijk Beleid. Ook vormt de directie RO de verbinding met provincies, waterschappen en gemeenten en de verschillende uitvoeringsorganisaties van het Rijk in het fysieke domein, waaronder het Rijksvastgoedbedrijf (RVB).

De directie bestaat uit drie afdelingen:

- Ruimtelijke Kwaliteit is verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling voor ruimtelijke kwaliteit. Deze afdeling is ook ‘trekker’ van het programma Mooi Nederland. Dit programma richt zich op het borgen van de ruimtelijke kwaliteit tijdens de aanstaande grote verbouwing van Nederland, en op de ontwikkeling van nieuwe concepten voor de inrichting van gebieden.
- Regionale Regie en Landelijk Gebied heeft een informerende, signalerende, agenderende en (zo nodig) escalerende rol in de relatie tussen Rijk en provincies - naar beide kanten toe. De afdeling vervult een belangrijke rol in het samen met de provincies komen tot een ruimtelijk arrangement. Daarin maken het Rijk en provincies de bestuurlijke afspraken die nodig zijn om de puzzel daadwerkelijk te kunnen leggen. Daarnaast coördineert de afdeling de departementale inbreng in het stikstofdossier, verzorgt zij de inbreng voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied en is zij verantwoordelijk voor het programma NOVEX.
- Verstedelijking en Energie is verantwoordelijk voor de beleidsontwikkeling op twee taakgebieden: verstedelijking en ruimtelijke impact van energietransitie. Daarnaast houdt deze afdeling zich bezig met de coördinatie van de zestien NOVEX-gebieden met het oog op het bevorderen van de onderlinge samenhang.

1

2

3

4

5

6

7

Programmadirectie Aan de Slag met de Omgevingswet

De implementatie van de Omgevingswet is een interbestuurlijke meerjarige opgave die veel aansturing, werk en menskracht vraagt. De aansturing en de regie hierop is om die reden tot juli 2025 belegd bij de speciale interbestuurlijke programmadirectie Aan de Slag. Deze staat onder leiding van Edward Stigter. De structurele taken van de programmadirectie zullen na juli 2025 een andere plek krijgen binnen het DGRO. Aan de Slag zorgt er ondertussen samen met de interbestuurlijke partners VNG, IPO en Unie van Waterschappen voor dat de Omgevingswet goed wordt geïmplementeerd. Het programma ondersteunt de verschillende vormen van bevoegd gezag (gemeenten, provincies, waterschappen, rijkspartijen) en andere betrokken partijen bij de invoering van de Omgevingswet. De programmadirectie zorgt ook voor een goede werking van de landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

4.3 DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk – RVB

Het directoraat-generaal Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk - Rijksvastgoedbedrijf (VBR - RVB) wordt geleid door Yvonne van der Brugge-Wolring. Het RVB verwerft en beheert vastgoed en stelt dat ter beschikking aan onderdelen van het Rijk.

Het Rijksvastgoedbedrijf

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is de vastgoedorganisatie van en voor de rijksoverheid. Het RVB wordt geleid door Yvonne van der Brugge-Wolring en is als baten-lastenagentschap verantwoordelijk voor het beheer en de instandhouding van de grootste en meest diverse vastgoedportefeuille van Nederland: van gevangenissen, rechtbanken, belastingkantoren en vliegvelden tot aan defensieerreinen, ministeries, gronden, monumenten en paleizen. Daarnaast zorgt het RVB voor beheer en onderhoud, aan- en verkoop, nieuwbouw, verbouw en renovatie, ontwikkeling en herontwikkeling van deze gebouwen en terreinen en is het de privaatrechtelijke beheerder van staatseigendommen. In totaal gaat het om 11,7 miljoen m² aan gebouwen en 91.000 hectare aan grond. Het RVB genereert ook inkomsten door vastgoed (tijdelijk) in gebruik te geven of te verhuren via pacht en huur, en door het afwikkelen van onbeheerde nalatenschappen en het betalen van zakelijke lasten namens het Rijk. Bij het Rijksvastgoedbedrijf werken ongeveer 2.400 mensen (fte).

Naast zijn huisvestingstaken werkt het RVB aan een bredere inzet van zijn panden en gronden voor maatschappelijke doeleinden. Zo worden gebouwen en terreinen ingezet voor woningbouw, huisvesting van kwetsbare groepen, energietransitie en kringlooplandbouw. Daarbij wordt samengewerkt met Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, marktpartijen en medeoverheden.

College van Rijksadviseurs en het Rijksatelier

Het College van Rijksadviseurs (CRA) en het Rijksatelier bestaat uit de Rijksbouwmeester en twee Rijksadviseurs voor de Fysieke Leefomgeving. Zij vertegenwoordigen de ontwerpdisciplines: architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur en raken daarmee ook de aandachtsvelden erfgoed, interieurontwerp en gebouwgebonden beeldende kunst. Als multidisciplinair team adviseert het – gevraagd en ongevraagd – de rijksoverheid over ruimtelijke opgaven zoals verstedelijking, klimaatadaptatie, waterbeheer, energietransitie, erfgoed, mobiliteit, landschap, natuur en landbouw.

5 Medezeggenschap en integriteit

1

2

3

4

5

6

7

Medezeggenschap en integriteit

Medezeggenschap

Bij het Rijk is sprake van gelaagd medezeggenschap. De Groepsondernemingsraad Rijk (GOR) vertegenwoordigt de medewerkersbelangen van alle departementen. De SG BZK is de hoogste bestuurder die met de GOR overlegt over zaken die alle departementen aangaan en waarop inspraak van de medewerkers nodig is. Door de Wet op Ondernemingsraden (WOR) vallen politieke ambtsdragers hier niet onder.

Over zaken die meerdere (dienst)onderdelen van BZK raken, wordt door de SG overleg gevoerd met de Departementale ondernemingsraad (DOR) BZK. Iedere ondernemingsraad bij BZK is daarin vertegenwoordigd.

Medewerkers van het Kerndepartement BZK worden door de OR Kerndepartement BZK vertegenwoordigd. De SG BZK is van zowel de DOR als de OR Kern-departement BZK de WOR-bestuurder. Ook bij elke buitendienst en agentschap met meer dan vijftig medewerkers functioneert een ondernemingsraad.

Het overleg wordt in de regel georganiseerd door het stafbureau van het onderdeel. Bij organisatieonderdelen met minder dan vijftig medewerkers, zoals de Kiesraad, functioneert een personeelsvertegenwoordiging als zodanig.

Over aangelegenheden die de primaire arbeidsvooraarden van de medewerkers van BZK raken, overlegt de SG in het Decentraal Georganiseerd Overleg (DGO) met de vakbonden. Het DGO wordt voorbereid door de directie Ambtenaar en Organisatie (A&O) van DGDOO.

Integriteit

De minister van BZK is stelselverantwoordelijk voor het integriteitsmanagement binnen de (rijks)overheid. Dit is belegd binnen het DGDOO. Hiernaast is de minister van BZK verantwoordelijk voor het integriteitsmanagement binnen het eigen departement. De ambtelijke verantwoordelijkheid is belegd bij de SG en de directeur Personeel en Organisatie (P&O). Binnen de directie P&O fungeert het Meldpunt Integriteit als het meldpunt voor alle integriteitsschendingen en misstanden. In 2024 is er een Bureau Integriteit gevormd. Binnen dit Bureau Integriteit zal naast het meldpunt ook de coördinator voor de vertrouwenspersonen en de personeelsraadgiver een plek krijgen.

De Gedragscode Integriteit Rijk is integraal van toepassing op alle onderdelen van het ministerie van BZK, exclusief de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), die een eigen gedragscode heeft.

1

2

3

4

5

6

7

6 Verbonden organisaties

1

2

3

4

5

6

7

Verbonden organisaties

Agentschappen, adviescollege's en zbo's

Raad voor het Openbaar Bestuur

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) – met Han Polman als voorzitter en Iris Sluiter als secretaris-directeur – is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en het parlement. De ROB adviseert over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur, en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies.

Extra aandacht gaat uit naar de beginselen van democratie en rechtsstaat. De ROB beziet het functioneren van de overheid vooral vanuit het perspectief van de burger en het vertrouwen van de burger in de democratie.

Huis voor Klokkenduiders

Het Huis voor Klokkenduiders – met Wilbert Tomesen als voorzitter en Martine Bouman en Peter van der Meij als leden van het bestuur – is een zelfstandig bestuursorgaan dat bijdraagt aan een integere samenleving. Dat doen ze door advies te geven aan werknemers die bij maatschappelijke misstanden als ‘klokkenduiders’ aan de bel trekken. Door onderzoek naar misstanden. Of door onderzoek naar de behandeling van een klokkenduiders, die geen last mag hebben van zijn of haar melding van een misstand. En door overheden, semipublieke instellingen en bedrijven te stimuleren hun integriteit te bewaken. De directeur van het bureau is Marlène Dane.

Kiesraad

De Kiesraad – met Wim Kuijken als voorzitter en Rudy Andeweg als vicevoorzitter – is de onafhankelijke autoriteit in Nederland op het gebied van verkiezingen. De missie van de Kiesraad is dat iedereen de uitslag van de verkiezingen kan vertrouwen. Die Kiesraad is een adviescollege, een zbo en een Hoog College van Staat. Het apparaat wordt aangestuurd door Hans Klok als secretaris-directeur.

Adviescollege Rechtspositie Politieke Ambtsdragers

Het Adviescollege Rechtspositie Politieke Ambtsdragers – met Alexander Rinnooij Kan als voorzitter – geeft advies over de arbeidsvoorwaarden van politieke ambtsdragers. Het college brengt advies uit aan de minister van BZK en desgewenst ook aan de Eerste en Tweede Kamer. Het adviescollege staat los van de politiek en is volledig onafhankelijk.

Huurcommissie

De Huurcommissie – met Asje van Dijk als voorzitter en Hans Schuurbiers als plaatsvervangend voorzitter – is een onafhankelijke en onpartijdige geschilbeslechter voor huurders en verhuurders, gericht op het oplossen van geschillen over de hoogte van de huurprijs, onderhoudsgebreken, huurverhoging/-verlaging en/of de servicekosten. Dit doet zij door voorlichting te geven aan rechtszoekenden en door daar waar partijen er onderling niet uitkomen een geschil te beslechten met een bindende uitspraak. De Huurcommissie is een Europeesrechtelijk erkende instantie voor buitengerechtelijke geschiloplossing. Binnen het Nederlandse rechtsbestel ontlast de huurcommissie de rechterlijke macht met het aanbieden van laagdrempelige procedures voor de bovengenoemde geschiltypen. Ook deelt de Huurcommissie steeds vaker relevante kennis, informatie en inzichten met haar stakeholders, bijvoorbeeld met relevante ministeries en met samenwerkingspartners binnen de huurmarkt.

Het werkterrein van de Huurcommissie bestaat hoofdzakelijk uit woonruimten in het gereguleerde deel van de huurmarkt, maar steeds vaker kan de Huurcommissie ook van betekenis zijn voor huurders en verhuurders in de vrije sector.

De Huurcommissie geeft ook verklaringen over de maximaal redelijke huurprijs en de kwaliteit van een woning af aan gemeenten, rechtbanken en de Belastingdienst/Toeslagen.

1

2

3

4

5

6

7

De organisatie is opgebouwd uit een zelfstandig bestuursorgaan (zbo), de Huurcommissie, en uit een agentschap: de Dienst van de Huurcommissie. Deze twee samen worden ook de Huurcommissie genoemd. De Dienst van de Huurcommissie, bestaande uit circa 200 medewerkers (fte), ondersteunt het zbo, bijvoorbeeld in de voorbereiding van de geschilbeslechting en beleidsvorming, door het geven van voorlichting aan burgers en bedrijven en op het gebied van bedrijfsvoering. De directeur van het agentschap (Nancy Krooshof-Bakker) fungeert daarbij als adviseur van het zbo-bestuur.

Kadaster

Het Kadaster – met Frank Tierolff als voorzitter en Cora Smelik als lid van de Raad van Bestuur – is een zbo met rechtspersoonlijkheid en biedt als onafhankelijke partij zekerheid door duidelijkheid over eigendom en gebruik van vastgoed en ruimte. De Raad van Toezicht wordt voorgezeten door Wim Kuijken, tevens voorzitter van de Kiesraad.

Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw

De Toelatingsorganisatie Kwaliteitsborging Bouw (TloKB) – met Yvonne van Mastrigt als voorzitter en Frank de Vries en Paulus Jansen als leden van het bestuur – houdt, als publieke en onafhankelijke partij, toezicht op het stelsel van bouwkwaliteit als geheel en handhaaft waar nodig. De TloKB heeft drie hoofdtaken: in de kwaliteitsborging voor het bouwen, bij erkende kwaliteitsverklaringen voor bouwproducten en bij het gecertificeerd werken aan gasverbrandingsinstallaties. De directeur van het bureau is Martijn Tummers.

Logius

Logius wordt geleid door Bert Voorbraak en beheert en ontwikkelt producten en diensten die mogelijk maken dat burgers en bedrijven betrouwbaar en eenvoudig en veilig kunnen inloggen, digitaal belastingaangifte doen en digitale post ontvangen via onder meer DigiD, MijnOverheid en Digipoort.

Samen met andere publieke dienstverleners werkt Logius aan (overheidsbreed) samenhangende producten en diensten voor digitale overheidsdienstverlening. Het streven is een overheid die altijd, overal en voor iedereen beschikbaar en toegankelijk is. Daartoe biedt Logius diverse producten en diensten.

Logius staat voor een veilige toegang tot publieke dienstverleners en voor gegevensuitwisseling tussen overheden en organisaties. Daarbij beheert Logius ook de standaarden en stelsels die sectoroverstijgende samenwerking mogelijk maken. Sinds 2023 is Logius ook de digitale uitgever van de overheid en de drijvende kracht achter digitale toegankelijkheid van overheidsinformatie, zoals wet- en regelgeving.

Rijksdienst voor Identiteitsgegevens

De Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), waarvan Bas den Hollander de algemeen directeur is, is verantwoordelijk voor het beheer en de voortdurende verbetering van het identiteitsstelsel. De belangrijkste onderdelen van dat stelsel zijn de Basisregistratie Personen (BRP), het burgerservicenummer (BSN) en het stelsel van paspoorten en identiteitskaarten.

De beheertaak van RvIG betekent dat zij verantwoordelijk is voor het beheer en de voortdurende verbetering van het stelsel. In de Basisregistratie Personen (BRP) staan gegevens van alle personen die een relatie hebben met de Nederlandse overheid. Dat zijn inwoners van Nederland en bijvoorbeeld personen die in

het buitenland wonen maar nog wel in Nederland een uitkering ontvangen of belasting betalen, zoals arbeidsmigranten. De BRP wordt stapsgewijs doorontwikkeld om steeds beter aan te sluiten bij de behoeften van gemeenten, overheden en andere afnemers.

RvIG heeft ook twee meldpunten die mensen helpen als zij slachtoffer zijn geworden van identiteitsfraude of als hun gegevens verkeerd staan geregistreerd bij de overheid. In beide gevallen kunnen zij namelijk door gekoppelde bestanden in de problemen komen.

RvIG houdt onder andere registers bij van alle reisdocumenten die in omloop zijn en van reisdocumenten die niet in het reguliere verkeer mogen voorkomen.

Verder ondersteunt RvIG gemeenten met een veiliger uitgifteproces bij het gemeenteloket, om te voorkomen dat paspoorten frauduleus worden uitgegeven. Ook wordt er geëxperimenteerd met betere en veiligere service als het direct maken van pasfoto's aan de balie.

Daarnaast werkt RvIG op nationaal en internationaal niveau aan vernieuwing. Zo zorgt RvIG ervoor dat Nederlandse overheidsorganisaties digitaal aansluiten bij overheidsorganisaties in andere EU-landen en werkt RvIG mee aan de digitalisering van paspoorten en identiteitskaarten.

Adviescollege ICT-Toetsing

Het Adviescollege ICT-Toetsing (AclCT) is in 2021 ingesteld om onafhankelijk van de minister van BZK en de overige ministers te kunnen adviseren over ICT-projecten met een ICT-component van ten minste € 5 miljoen en over het onderhoud en het beheer van informatiesystemen van de ministeries, publiekrechtelijke zbo's (zelfstandige bestuursorganen), de politie en de Raad voor de Rechtspraak. Ook heeft het Adviescollege een expliciete taak als het gaat om kennisoverdracht en kennisbevordering binnen het CIO-stelsel.

De voorzitter (Rikky van Os) en de leden van het Adviescollege maken geen deel uit van de organisatie van BZK. Het ondersteunende bureau van het Adviescollege is beheersmatig ondergebracht bij DGDOO.

Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. In hoofdstuk 7 van de Woo is vastgelegd dat er een Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) is. Dit adviescollege adviseert het kabinet en parlement gevraagd en ongevraagd over het openbaarheidsbeleid van de overheid en de stand van de informatiehuishouding. Daarnaast heeft het adviescollege een voorlichtingstaak over de nieuwe wet en een ombudsfunctie voor journalisten en wetenschappers. Die kunnen bij het college terecht als ze klachten hebben over de wijze waarop bestuursorganen publieke informatie al dan niet openbaar maken. Het college heeft ook de taak om te bemiddelen tussen het bestuursorgaan en de klager, voordat het een advies uitbrengt.

De voorzitter (Ineke van Gent) en de leden van het Adviescollege maken geen deel uit van de organisatie van BZK. Het ondersteunende bureau van het Adviescollege is beheersmatig ondergebracht bij het DGDOO.

Rijksdienst Caribisch Nederland

De Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), met directeur Tim Muller, is een samenwerking tussen verschillende ministeries voor zaken die betrekking hebben op de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Elk ministerie is zelf inhoudelijk verantwoordelijk voor het invoeren en het uitvoeren van beleid van dat ministerie. Het werkgeverschap van de rijksambtenaren – exclusief het politiekorps en het brandweerkorps – in Caribisch Nederland valt onder de minister van BZK en is gedelegeerd aan de directeur van RCN. DGKR ondersteunt het verbeteren van de samenwerking tussen RCN-diensten onderling en de samenwerking tussen RCN en de openbare lichamen.

Shared Service Organisatie Caribisch Nederland

De Shared Service Organisatie Caribisch Nederland (SSO CN) heeft Ingrid Sealy als diensthoofd en verzorgt de dienstverlening voor alle op Bonaire, Sint Eustatius en Saba gevestigde rijksdiensten. De dienstverlening ligt op het terrein van P&O, ICT, Facilitaire Zaken, Inkoop, Financiën en Communicatie. De SSO CN is een RCN-dienst die onder het ministerie van BZK valt.

Regeringscommissarissen en Staatscommissies

Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme

De Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR), die per 15 oktober 2021 is ingesteld, coördineert de aanpak van discriminatie. De NCDR is een regeringscommissaris die op afstand staat van de departementen, maar wel onder ministeriële verantwoordelijkheid valt van de minister van BZK. De NCDR heeft tot taak om voorstellen te doen voor een nationaal programma tegen discriminatie en racisme, de totstandkoming daarvan te coördineren en de voortgang ervan te bewaken, om jaarlijks een nationaal congres te organiseren en om signalen over discriminatie op te halen bij de gemeenschappen die het treft. De NCDR heeft zijn rol zelf omschreven als waakhond, aanjager en coördinator. Het eerste nationale programma is verschenen in september 2022, het tweede in december 2023. De NCDR wordt ondersteund door een bureau.

Staatscommissie tegen discriminatie en racisme

Naast de NCDR is er ook een staatscommissie tegen discriminatie en racisme die formeel onder de minister van BZK valt. Deze onafhankelijke commissie heeft tot taak om onderzoek te doen naar discriminatie en racisme in Nederland en aanbevelingen te doen over de aanpak ervan. Het onderzoek omvat alle sectoren van de samenleving en behelst tevens een doorlichting op discriminatie en etnisch profileren binnen de overheid. De staatscommissie zal de regering adviseren over verbetering van beleid en regelgeving om discriminatie en racisme tegen te gaan. Zij moet voor 1 mei 2026 haar eindrapport uit te brengen, maar de bedoeling is dat ook tussentijds advies wordt gegeven. December 2023 is de eerste voortgangsrapportage over de aard, omvang en oorzaken van discriminatie verschenen. In de komende periode zal de staatscommissie zich richten op de doorlichting van de overheid. In het voorjaar van 2024 is de staatscommissie, samen met de douane, de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en de gemeente Arnhem, gestart met een pilot met een instrument voor de doorlichting van de overheid.

Staatscommissie Rechtstaat

De staatscommissie Rechtsstaat is ingesteld naar aanleiding van het rapport Ongekend Onrecht over de kinderopvangtoeslagenaffaire. Naar aanleiding van dat rapport heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen van de leden

Omtzigt en Van Dam waarin de regering wordt gevraagd een staatscommissie in te stellen die kijkt naar het functioneren van de rechtsstaat. De commissie doet sinds februari 2023 onderzoek naar het functioneren van de wetgevende, rechtsprekende en uitvoerende macht. Daarbij kijkt de commissie zowel naar deze drie machten afzonderlijk als naar hun onderlinge samenhang. Een goede bescherming van burgers tegen besluiten van de overheid en effectieve rechtsbescherming van burgers zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. De staatscommissie biedt in juni 2024 haar advies aan, aan regering, parlement en rechtspraak.

Regeringscommissaris Omgevingswet

Kars de Graaf is per 1 januari 2024 benoemd tot regeringscommissaris Omgevingswet, gelijk met de inwerkingtreding van het nieuwe wettelijke stelsel. De regeringscommissaris draagt bij aan het bewaken en borgen van de kwaliteit en eenheid van het stelsel. Met de Omgevingswet wordt de wet- en regelgeving van het omgevingsrecht gebundeld in één stelsel. De regeringscommissaris bevordert verder dat de potentie van het stelsel optimaal wordt benut en doet voorstellen voor doorontwikkeling. De regeringscommissaris heeft ook de taak om gevraagd en ongevraagd te adviseren over belangrijke ontwikkelingen rondom het stelsel van de Omgevingswet.

Regeringscommissaris Informatiehuishouding

In de kabinetsreactie van 15 januari 2021 op het rapport van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet een regeringscommissaris aangekondigd voor het op orde brengen van de informatiehuishouding. Deze regeringscommissaris Informatiehuishouding is Arre Zuurmond. Hij neemt als boegbeeld het initiatief in het opbouwen en in stand houden van politiek en bestuurlijk draagvlak voor het programma Open op Orde. Daarnaast stimuleert hij als aanjager dat ministeries vanuit hun eigen verantwoordelijkheid hun informatiehuishouding verbeteren. Regeringscommissaris Zuurmond zal met de betrokken ministeries knelpunten in de uitvoering van het programma Open op Orde benoemen en hiervoor oplossingen aandragen.

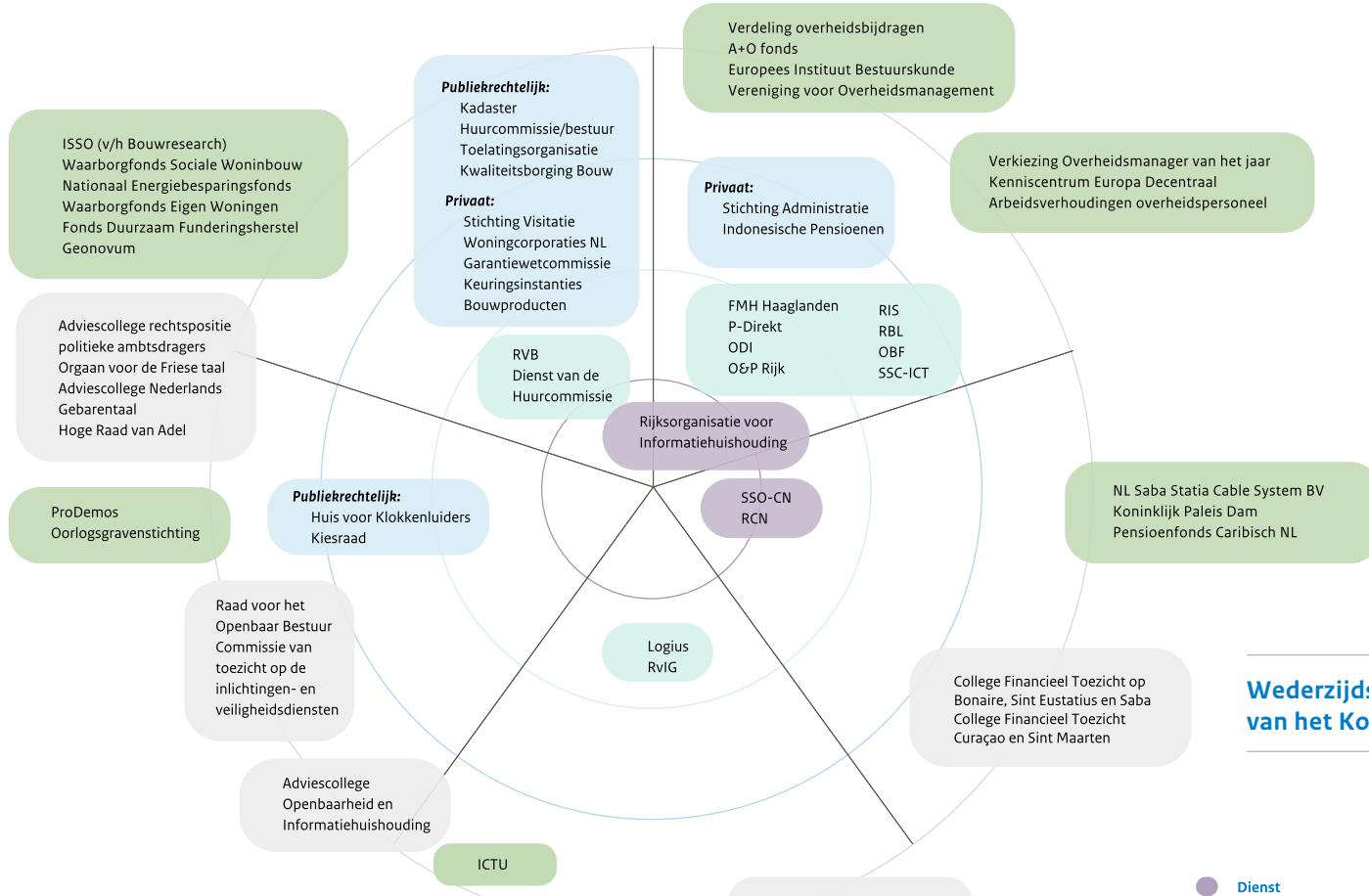
Verbonden organisaties

Duurzaam, betaalbaar,
prettig en veilig wonen
voor iedereen

Een sterke en levendige
democratie

Waardegedreven digitale overheid

Versnelling naar een grenzeloos
samenwerkende overheid

Wederzijdse betrokkenheid
van het Koninkrijk

- Dienst
- Agentschap
- ZBO (publiekrechtelijk/privaat)
- Adviescollege
- Stichting / BV / Ver.

7 Financieel Kader

7.1	Begrotingsproces en spelregels	62
7.2	Verantwoording en onvolkomenheden	65
7.3	Beleidsdoorlichtingen en evaluaties	66

1

2

3

4

5

6

7

1

2

3

4

5

6

7

Binnen de Rijksbegroting is de minister van BZK verantwoordelijk voor zeven begrotingshoofdstukken:

- Staten-Generaal (IIA) (Eerste Kamer en Tweede Kamer)
- Overige Hoge Colleges van Staat, Kabinetten van de Gouverneurs en de Kiesraad (IIB) (Raad van State, Algemene Rekenkamer, Nationale Ombudsman, Kanselarij der Nederlandse Orden, Kabinetten van de Gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de Kiesraad)
- Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (Bonaire, Sint Eustatius en Saba) (H)
- Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)
- Gemeentefonds (B)
- Provinciefonds (C)

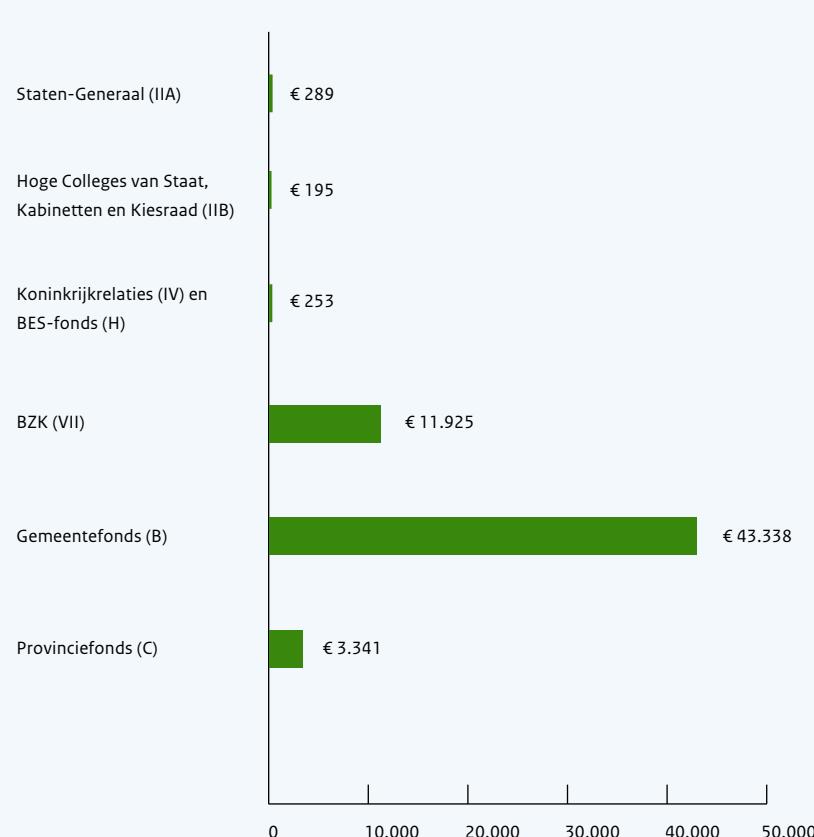
Deze begrotingswetten omvatten in 2024 een totaalbedrag van € 59,34 miljard aan uitgaven en bijna € 1,1 miljard aan niet-belastingen ontvangsten (exclusief Gemeente- en Provinciefonds en BES-fonds). Het grootste deel van de uitgaven is bestemd voor de medeoverheden:

- Afgerond € 43,3 miljard is via het Gemeentefonds bestemd voor de Nederlandse gemeenten.
- Voor de provincies is afgerond € 3,3 miljard beschikbaar via het Provinciefonds.

Nb: Dit zijn de budgetten zoals deze zijn gepresenteerd in de eerste suppleaire begrotingen voor 2024.

Uitgaven BZK 2024

(Bedragen x €.mln.)

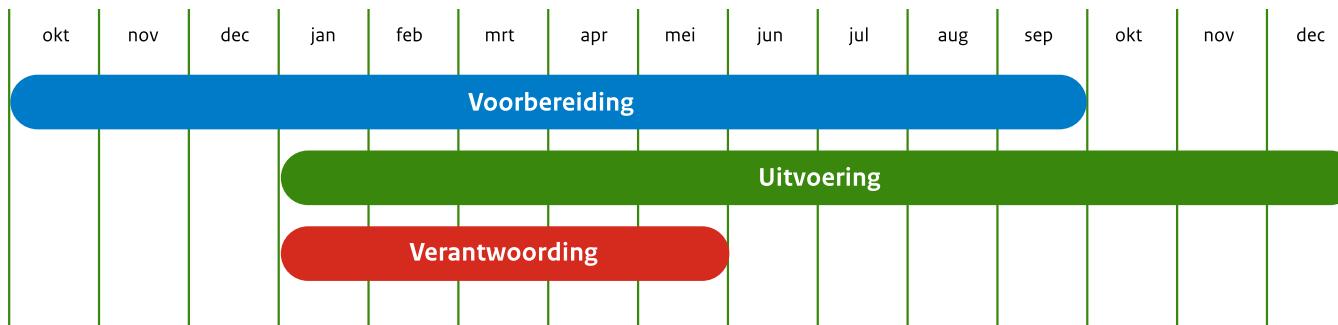

7.1 Begrotingsproces en spelregels

Begrotingsproces

Op de ministeries wordt gedurende een kalenderjaar gewerkt aan drie verschillende begrotingen. Eind 2023 is de voorbereiding van de begroting voor 2025 gestart, die op Prinsjesdag door de minister van Financiën wordt gepresenteerd. In 2024 start de uitvoering de begroting van dat begrotingsjaar en in medio mei wordt verantwoording afgelegd over de begroting van het afgelopen jaar.

Een totale begrotingscyclus van één begroting, dus van voorbereiding tot en met verantwoording, beslaat dus meer dan twee jaar. Vanwege deze lange doorlooptijd lopen de cycli van verschillende begrotingen door elkaar heen. In onderstaande figuur ziet u dit schematisch weergegeven. Hieronder staan de verschillende werkzaamheden per tijdsblok kort toegelicht: de voorbereiding van de begroting van 2025, de uitvoering van de begroting 2024 en de verantwoording over de begroting 2023. In dit voorbeeld gaat het om een reguliere begrotingscyclus.

November 2023-december 2023

Voorbereiding begroting 2025

Ruim een jaar voordat een begroting in werking treedt, wordt er op de ministeries begonnen met een eerste inventarisatie van onder andere beleidswensen en mee- en tegenvallers.

Januari 2024 en februari 2024

Voorbereiding begroting 2025

FEZ (Financieel-Economische Zaken) en de beleidsdirecties brengen in beeld welke mee- en tegenvallers er zijn, welke extra uitgaven er gewenst dan wel noodzakelijk zijn en waar besparingen mogelijk zijn (intensivering en ombuigingen). Op basis daarvan bepalen FEZ, de bestuursraad en de bewindspersonen samen wat de inzet wordt richting het ministerie van Financiën.

Uitvoering begroting 2024

De begroting 2024 wordt uitgevoerd. Ook voor het jaar 2024 worden de mee- en tegenvallers en intensivering en ombuigingen geïnventariseerd.

Verantwoording begroting 2023

Begrotingsjaar 2023 wordt afgesloten en de jaarverslagen worden opgemaakt. De Algemene Rekenkamer (AR) en de Auditdienst Rijk (ADR) controleren deze stukken en de totstandkoming ervan.

Maart 2024 en april 2024

Voorbereiding en Uitvoering

In maart kan de minister van Financiën een kaderbrief sturen aan zijn collega-ministers. Hierin geeft hij onder andere aan wat de budgettaire ruimte is in het uitvoeringsjaar en voor de komende begroting. De ministeries sturen de beleidsbrieven voor de verschillende begrotingshoofdstukken met haar inzet naar de minister van Financiën. Hierna volgen in maart en april onderhandelingen op zowel ambtelijk als politiek niveau tussen Financiën en de departementen. Op ambtelijk niveau wordt er eerst gesproken tussen de Inspectie der Rijksfinanciën (IRF) en FEZ, daarna kan er een DG/SG-overleg (DG Rijksbegroting met de SG)

plaatsvinden. Uiteindelijk spreken de minister van BZK en van VRO (eventueel in aanwezigheid van de andere bewindspersonen van BZK) en de minister van Financiën over de beleidsbrieven. Tweede helft april wordt de voorjaarsbesluitvorming afgerond met het bespreken van de concept-Voorjaarsnota in de ministerraad. Deze wordt opgesteld door de minister van Financiën. Hierin zijn de gemaakte afspraken vastgelegd.

Verantwoording

Naast de departementale jaarverslagen en slotwetten stelt Financiën het Financieel Jaarverslag Rijk (FJR) op over 2023.

Mei 2024 - augustus 2024

Voorbereiding

In deze periode wordt de begroting voor het jaar 2025 opgesteld, afgestemd met de andere departementen (waaronder het ministerie van Financiën) en voorgelegd aan de MR. In augustus wordt de besluitvorming over de koopkrachtontwikkeling voor de begroting 2025 afgerond op basis van de Macro Economische Verkenning (MEV) van het CPB. De uitkomsten worden verwerkt in de begroting.

Uitvoering

De minister van Financiën stuurt de Voorjaarsnota naar de Tweede Kamer, waarin de uitkomsten van de voorjaarsbesluitvorming zijn opgenomen. Gelijktijdig of korte tijd later (uiterlijk 1 juni) worden de eerste suppleaire begrotingen verstuurd: daarin presenteren de vakministers per begroting alle wijzigingen die voortkomen uit de voorjaarsnota.

Verantwoording

De minister van Financiën presenteert het FJR (met daarin alle departementale en niet-departementale jaarverslagen) en de Slotwet over 2023 op de derde woensdag in mei aan de Tweede Kamer tijdens Verantwoordingsdag ('gehaktdag'). Ook presenteert de Algemene Rekenkamer zijn verslag van de controles op de jaarverslagen. In juni vindt het verantwoordingsdebat plaats in de Tweede Kamer. Daarna is er het wetgevingsoverleg over de jaarverslagen.

September 2024 - december 2024

Voorbereiding

Op de derde dinsdag van september (Prinsjesdag) presenteert de minister van Financiën de Rijksbegroting (met daarin alle departementale en niet-departementale begrotingen) en de Miljoenennota aan het parlement. Na de Algemene Politieke Beschouwingen volgen de Algemene Financiële Beschouwingen. Daarna worden de begrotingen van de diverse ministeries en begrotingsfondsen behandeld. In november en december wordt ook een start gemaakt met de begroting 2026 door een eerste globale inventarisatie te maken van mee- en tegenvallers en intensivering en ombuigingen.

Uitvoering

Gelijktijdig met de Rijksbegroting worden ook de suppleaire begrotingen september verstuurd. Hierin presenteren de vakministers alle aanpassingen in hun begroting(en) die betrekking hebben op het uitvoeringsjaar 2024.

In september en oktober wordt geïnventariseerd wat de financiële tegenvallers zijn in het lopende jaar, waar onderuitputting is en welke middelen dit jaar niet tot besteding komen en meegenomen moeten worden naar het komende jaar. Dit leidt uiteindelijk tot de Najaarsnota, waarin de laatste aanpassingen over het lopende begrotingsjaar staan. In deze nota komen zowel de tegenvallers aan bod als het geld dat ministeries wél hebben begroot voor het lopende jaar, maar naar verwachting niet zullen besteden (onderuitputting). Voor de begrotingshoofdstukken worden tweede suppleaire begrotingswetten gemaakt.

Soms kunnen financiële beslissingen niet wachten tot de eerste of tweede suppleaire begroting of de suppleaire begroting september. In dat geval stuurt het kabinet een incidentele suppleaire begroting (ISB) naar het parlement om los van de vaste besluitvormingsmomenten te besluiten over budgettaire wijzigingen.

Spelregels

Het begrotingsproces verloopt volgens de regels die het kabinet vaststelt bij zijn aantreden. Bij de vorige kabinetten ging het onder meer om de volgende spelregels:

- Scheiding van inkomsten en uitgaven (trendmatig begrotingsbeleid): meevallers bij de inkomsten mogen niet worden gebruikt om nieuw beleid te financieren, maar worden gebruikt om schulden af te lossen. Dit houdt ook in dat bij tegenvallers in de inkomsten er niet bezuinigd hoeft te worden (dit principe heet ‘automatische stabilisatie’).
- Eén hoofdbesluitvormingsmoment in april om een goede integrale afweging te maken, waarbij de besluitvorming over de koopkrachtontwikkeling in augustus wordt afgerond op basis van de Macro Economische Verkenning (CPB).
- Bij dreigende overschrijdingen moeten ministers binnen hun eigen begroting een oplossing zoeken.

7.2 Verantwoording en onvolkomenheden

Verantwoording

Samen vormen het jaarverslag en de Slotwet de financiële verantwoording over een afsluiting van het jaar. De jaarverslagen worden door de Auditdienst Rijk (ADR) gecontroleerd. Deze stelt per begroting samenvattende auditrapporten op en een controleverklaring. De ADR werkt met bevindingen die variëren van licht, gemiddeld tot ernstig. Deze worden per bevinding opgepakt en er worden afspraken gemaakt over de opvolging van deze bevindingen, bijvoorbeeld in de vorm van een plan van aanpak.

De Algemene Rekenkamer (AR) voert ook een verantwoordingsonderzoek uit voor de Tweede Kamer. De AR maakt hiervoor gebruik van de informatie uit het jaarverslag en de samenvattende bevindingen van de ADR. Daarnaast doet de AR ook zelf onderzoek. De AR kan de bevindingen van de ADR overnemen, maar maakt een eigen afweging. De AR maakt onderscheid tussen ‘aandachtspunt’, ‘onvolkomenheid’ en ‘ernstige onvolkomenheid’. De minister moet reageren op de bevindingen van de AR. Deze bestuurlijke reactie wordt in het verantwoordingsonderzoek van de AR opgenomen.

De jaarverslagen worden door de minister van Financiën samen met de samen-vattende auditrapporten op verantwoordingsdag (derde woensdag in mei) aan de Tweede Kamer aangeboden. Op dezelfde dag biedt ook de Algemene Rekenkamer de verantwoordingsonderzoeken aan. Politiek gezien zijn de oordelen van de AR het belangrijkst.

Onvolkomenheden

De AR spreekt van een onvolkomenheid wanneer een ministerie of uitvoeringsorganisatie een bedrijfsvoeringsproces niet goed heeft ingericht of uitgevoerd. Om onvolkomenheden op te lossen, maken de probleemeigenaren verbeterplannen. Vervolgens wordt in gesprek tussen FEZ (en afhankelijk van het onderwerp CIO) en de probleemeigenaar vastgesteld of de voorgestelde maatregelen een adequaat antwoord zijn op het probleem. De Auditdienst Rijk (ADR) en de AR zijn ook aanwezig bij dit gesprek. BZK heeft sinds 2021 een Monitoringscommissie die volgt hoe het staat met de uitvoering van de verbeterplannen.

7.3 Beleidsdoorlichtingen en evaluaties

Met beleidsdoorlichtingen en evaluaties meten we de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid.

Met andere woorden: hebben we bereikt wat we beoogd hadden en in hoeverre kon dat sneller of goedkoper?

Een voorgeschreven onderdeel van een beleidsdoorlichting is ook het inzichtelijk maken van een besparingsoptie: wat zou er gebeuren als het betreffende budget met twintig procent wordt gekort?

- De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek (RPE) schrijft voor dat we het beleid ten minste eens in de zeven jaar tegen het licht moeten houden aan de hand van deze vragen.
- Het kabinet Rutte III heeft met de operatie Inzicht in Kwaliteit de evaluatiefunctie binnen het Rijk versterkt. Daarmee moet een beter inzicht ontstaan in de beleidsresultaten; deze inzichten worden benut om de maatschappelijke waarde van het beleid te vergroten.
- Het opnemen van een Strategische Evaluatieagenda (SEA) in de begroting is een van de initiatieven van de operatie Inzicht in Kwaliteit. In de begroting van 2021 hebben ministeries de eerste stappen gezet naar een SEA. Vanaf de begroting 2022 maakt de SEA deel uit van de riksbegrotingsvoorschriften en is deze opgenomen in de RPE, waarbij het periodiek rapporteren over de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid een vast onderdeel van de SEA is.
- Naast de evaluatie van het beleid voeren ministeries jaarlijks een aantal interdepartementale beleidsonderzoeken (IBO's) uit. Met een IBO worden meerdere uitvoerbare beleidsopties in beeld gebracht.
- Ook brede maatschappelijke heroverwegingen (BMH's) zijn een manier om op neutrale wijze beleidsopties in beeld te brengen. BMH's worden met name in voorbereiding op een formatieperiode opgesteld, zoals ook in 2020 is gedaan.

Naast de hierboven genoemde beleidsdoorlichtingen en evaluaties moet er door het ministerie voor elke zbo elke vijf jaar een wettelijke evaluatie plaatsvinden en moet elk agentschap iedere vijf jaar worden doorgelicht.

Een uitgave van

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Den Haag, juni 2024